IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VIII. - Štev. 288 (2284) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, sobota 29. novembra 1952 | Cena 20 lir

Prispevajte za *Dijaško Matico*

29. NOVEMBER

Današnji praznik jugoslovanskih narodov je prav tako tudi praznik tržaških, goriških, beneških in koroških Slovencev, ki ga proslavljamo skupaj s svobodnimi narodi naše socialistične matične domovine. Kajti med sklepi II. zasedanja AVNOJ v Jajcu 29. novembra pred devetimi leti je bil sprejet tudi sklep o priključitvi k Jugoslaviji vsega slovenskega strnjenega narodnostnega ozemlja, ki smo ga bili že takrat skoro docela, a do konca vojne popolnoma, sami osvobodili. In čeprav je bil na mirovni konferenci nagrajen napadalec in smo ostali v Trstu in coni A, na Goriškem, v Benečiji in Kanalski dolini izven meja svoje domovine, čeprav se iz dneva v dan krivice večajo, narodnostno in socialno zatiranje krepi, se današnjega zgodovinskega dne spominjamo vsako leto z novimi upi, s poglobljenim prepričanjem in s povečano gotovostjo, da bo tudi za nas prišel dan, ko bo omenjeni sklep AVNOJ dokončno in v celoti uresničen.

Zato predstavlja današnji praznik za nas tisti dan, ko se skupaj s svobodnimi brati veselimo uspehov delovnega ljudstva Jugoslavije, ki jih je dosegel in jih dosega pod vodstvom jugoslovanskih komunistov in maršala Tita. Tudi mi smo skupaj z jugoslovanskimi narodi ponosni na vse zmage in uspehe, saj smo tudi mi doprinesli svoj delež k zgraditvi temeljev zanje. Zato ne samo tržaški Slovenci, temveč vse delovno ljudstvo Trsta z vedno večjim zanimanjem spremlja razvoj socialistične Jugoslavije in njene zmage ceni tembolj, v kolikor se jasno zaveda, da so ti uspehi tem večji in tem pomembnejši, ker so doseženi kljub vsej napadalnosti birokratske kominformovske klike v Moskvi in njenih satelitov po eni strani ter rimskega maščevalnega imperializma in Vatikana po drugi strani.

Pa ne samo v Trstu, iz katerega iz najneposrednejše bližine lahko spremljamo težko borbeno in uspešno pot jugoslovanskega delovnega ljudstva, temveč v vsem svetu si je nova Jugoslavija od prvih uporniških dni pred enajstimi leti in zlasti od njenega rojstva na današnji dan leta 1943, pridobila takšen ugled, da lahko trdimo, da danes v svetu ni delavskega gibanja, ki ga jugoslovanska pot v socializem ne bi v največji meri zanimala in ki ne bi iz jugoslovanskih izkušenj črpal nauke za lastno izgradnjo boljše bodočnosti.

Nehote se nam pri tem vsiljuje primerjava med sedanjim stanjem odnosov Italije in kominformovskega bloka do našega tržaškega vprašanja in Jugoslavije sploh v letih proglasitve Federativne ljudske republike Jugoslavije. Medtem ko je takrat Stalin barantal s Churchillom o fifty-delitvi Balkana, je De Gasperi kmalu nato na mirovni konferenci prepričljivo poudarjal pred vsem svetom, da imamo Slovenci prav, če se želimo maščevati za požig Narodnega doma.

Pred več kot štirimi leti pa so v Kremlju in v njegovih podružnicah začeli z odkrito napadalnostjo in provociranjem, medtem ko De Gasperi že več let brez sramu, a po londonskih sklepih, na vedno bolj nesramen način, ponavlja prav tiste imperialistične fraze, ki jih je uporabljal rajinski Mussolini in za katere torej vemo, kam lahko pripeljejo ljudstvo v državi sosednega Apeninskega polotoka. Koordinirani pritisk Moskva - Rim postaja vedno bolj očiten, pri čemer občutimo njegove posledice v največji meri prav v Trstu.

Toda nova Jugoslavija si je znala pridobiti in priboriti nadvse važno in vidno vlogo v svetu, medtem ko se kremeljska prerokovanja niso uresničila, a v Rimu zaman — vsaj tako se trenutno zdi — vpijejo, da jim je po londonski gostiji in prihodu rimskih funkcionarjev v Trst apetit vedno večji.

Lahko trdimo, da je dosledna jugoslovanska politika obrambe neodvisnosti in miru ter doslednost in načelnost v izvajanju načel Marxa, Engelsa in Lenina omogočila, da se načrti sovražnikov Jugoslavije niso uresničili in da je dosegla tiste uspehe, ki smo jim danes priča. Tega se zavedamo predvsem tržaški Slovenci in vsi delovni ljudje v našem mestu. In ker težimo k uresničenju istih ciljev, ki jih vidimo že dosežene v naši socialistični matični Jugoslaviji, se nam iz dneva v dan bolj utrjuje prepričanje, da je razvoj jugoslovanske stvarnosti tisto, kar edino lahko tudi tržaškemu delovnemu ljudstvu nudi perspektivo nadaljnjih borb in jamstvo resničnega socialističnega razvoja.

Ta dejstva pa nam dokazujejo, da bomo tudi v borbi za dosego narodnostne enakopravnosti v nedolgem času pridobili pri prav vseh delovnih ljudeh tiste zaveznike, ki nam edini lahko jamčijo, uspešno borbo za naš narodni obstoj. In tudi v tem vidimo tržaški Slovenci še prav poseben pomen današnjega praznika, ki je zagotovilo nadaljnjih zmag jugoslovanskih narodov, zmag, ki so tudi naše zmage.

Jugoslovanski narodi proslavljajo svoj ljudski praznik - dan republike

Govor Čolakovića na svečani akademiji v Beogradu - Predlog novega ustavnega zakona izročen v javno diskusijo - Glavne značilnosti nove ureditve oblasti - Nehrujeva brzojavka zunanjemu ministru E. Kardelju - Jugoslovanska nota o plovbi v Djerdapu

Beograjsko mnenje o najnovejših manevrih s Trstom

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 28. — V vseh jugoslovanskih krajih so bile danes zvečer slavnostne proslave dneva republike. Na svečani akademiji v Beogradu je govoril predsednik Sveta za prosveto, znanost in kulturo zvezne vlade Rodoljub Čolaković Izjavil je med drugim, da bo Jugoslavija storila vse, kar je v njeni moči, da se v danem položaju, polnem negotovosti in vojne nevarnosti, obvlada vsak napadalec in da se najde mirna rešitev za obstoječe spore med državami.

Čolaković je poudaril, da se bo Jugoslavija hkrati odločno uprla vsakemu poskusu, da bi jo kdor koli zapletel v zaroto proti svobodi katerega koli naroda ali države. Dodal je, da Jugoslavija zaradi obvarovanja pred napadom in zaradi ohranitve miru na svojih mejah in v svetu ne odklanja že vnaprej nobenih oblik sodelovanja z državami, ki spoštujejo njeno neodvisnost.

Ko je poudaril, da Jugoslavija že skoraj pet let odbija pritisk ZSSR in njenih satelitov, je nadaljeval: «To, kar so sovjetski oblastniki, njihovi sateliti in hlapci v svetu podvzemali in še podvzemajo, da bi strli odpor Jugoslavije, presega po obsegu in brutalnosti vse, kar pozna zgodovina osvajanj.

Gospodarsko blokado, prekinitev vseh stikov in odpoved gospodarskih pogodb, odkrite grožnje in pritisk, vsakodnevna izzivanja na mejah — vse to spremlja besna kampanja laži in klevet. To so sredstva, ki se jih poslužujejo velikoruski imperialisti, da bi zastrašili in spravili na kolena narode Jugoslavije. Vendar, je dejal Čolaković, vse, kar je v naši državi napredno in patriotično, stoji enodušno za Zvezo komunistov Jugoslavije in jugoslovansko vlado v obrambi svobode in neodvisnosti Jugoslavije in je pripravljeno na vse žrtve, da bi to neodvisnost in svobodo do konca ohranili».

Letošnja proslava dneva republike je dobila poseben poudarek z današnjo objavo načrta novega ustavnega zakona, ki bo izročen v javno diskusijo. Predlog so pripravljali že dalj časa; o njem je obširno govoril na VI. kongresu KPJ v Zagrebu tov. Moša Pijade.

Novi ustavni zakon je izraz razvoja v državi po letu 1948, ko je Jugoslavija šla po novih poteh v izgradnji socializma z ustvarjanjem najširše socialistične demokracije, v prvi vrsti s tem, da so upravljanje gospodarstva prevzeli neposredni proizvajalci.

To načelo gospodarske demokracije je zlasti poudarjeno v novem predlogu ustavnega zakona in je izvedeno tudi v organizaciji oblasti. Že doslej so uvedli dva «doma» v okrajnih ljudskih odborih se pravi, poleg okrajnega odbora tudi zbor proizvajalcev. Z novo ustavo je ta dvodomni sistem uveden tudi v najvišje predstavniške organe in sicer v zvezno ljudsko skupščino in v ljudske skupščine posameznih republik: predstavniško telo, izvoljeno od vseh državljanov, ter predstavniško telo, ki ga volijo le proizvajalci, to je osebe, ki so neposredno vključene v gospodarstvo. Obe telesi bosta sprejemali najvažnejše ukrepe skupno; gre predvsem za ukrepe, ki se tičejo razdelitve viška dela, in za ostale važnejše gospodarske ukrepe.

Drugo načelo, ki je podčrtano v novem predlogu ustavnega zakona, je načelo krajevne samouprave kot osnove državnega sistema. Občine, mesta in okraji so po novem predlogu ustavnega zakona osnova vsega sistema oblasti. Le z ustavo in zakoni so prenesene nekatere funkcije na republiške in zvezne organe. To načelo je največje jamstvo, da se ne more razvijati birokracija, hkrati pa v največji meri uresničuje suverenost ljudstva.

Načelo demokratične enotnosti oblasti je v predlogu ustavnega zakona in izpeljano v popolnosti. Stara ustava po sovjetskem vzoru, je vsebovala še vedno ostanke delitve oblasti, zlasti v ustanovah centralne vlade in republiških vlad kot izvršnih organov.

V skladu s tem načelom je vsa oblast delovnega ljudstva osredotočena v zvezni skupščini, ki ima za svoje izvršne organe predsednika republike in prezidij, medtem ko imajo republiške skupščine samo prezidij. Upravni organi so popolnoma administrativni, v rokah odgovornih uslužbencev, in odgovorni prezidiju. Namesto vlade, kot obstaja sedaj v Jugoslaviji, bodo le državni sekretarji in podsekretarji kot organi skupščine.

Zvezna skupščina bo imela dva doma: zvezni svet in svet proizvajalcev. Svet proizvajalcev bodo imele tudi republiške skupščine. Zvezni svet bo sestavljen iz poslancev, ki jih bo volilo vse prebivalstvo na podlagi splošne, enake in neposredne volilne pravice, ter iz poslancev, ki jih bodo volile skupščine republiških in avtonomnih enot. Ti zadnji se bodo posebej sestali v primerih, ki jih določa novi ustavni zakon, in bodo sestavljali svet narodov. V tej ustanovi bo še nadalje vsebovano jamstvo za enakopravnost vseh jugoslovanskih narodov in republik, ki ga je doslej nudil svet narodov kot poseben dom zvezne skupščine.

Poleg tega bo še svet proizvajalcev, katerega bodo volili proizvajalci, razdeljeni v dve skupini: v prvi bodo industrija, rudarstvo, gozdarstvo, gradbeništvo, transport, gostinstvo in komunalna delavnost, v drugi pa kmetijstvo. Vsaka od obeh skupin bo imela tako število poslancev, ki ustreza njenemu odstotku udeležbe v skupni družbeni proizvodnji Jugoslavije, določeni v tekočem zveznem družbenem planu. Število poslancev sveta proizvajalcev bo znašalo dve tretjini poslancev zveznega sveta.

Predsednik indijske vlade Nehru je poslal jugoslovanskemu zunanjemu ministru Edvardu Kardelju ob obletnici dneva republike naslednjo brzojavko: «Srečen sem, da lahko vam, vaši vladi in vsem jugoslovanskim narodom pošljem ob dnevu republike najprisrčnejše pozdrave in iskrene želje indijske vlade in indijskega ljudstva za napredek in razvoj vaše socialistične domovine. Naša želja je in ostane, utrjevati in razširjati plodno sodelovanje z vsemi naprednimi državami, sodelovanje, ki je tako trdno tudi med našima dvema državama».

Po vesteh tržaškega tiska bosta predsednik britanske vlade Churchill in novi predsednik ZDA Eisenhower pretresla med drugim tudi vprašanje umika okupacijskih čet s STO. Politični krogi v Beogradu poudarjajo, da ni izključeno, da obstaja takšen namen, vendar ne verjamejo, da bi bodisi na eni bodisi na drugi strani sprejeli takšen sklep, ker bi v tem primeru morala biti Jugoslavije obveščena.

Po vesteh Jugopressa se v Trstu širijo vesti, da se v Italiji razpravlja o novem predlogu, po katerem bi Italija dobila cono A in del cone B, medtem ko bi Jugoslavija dobila kompenzacijo z razširitvijo svobodne luke v Trstu. V zvezi s tem izjavljajo uradni krogi v Beogradu da o takšnih predlogih Jugoslavija sploh ne more razpravljati.

Člani grške vojaške delegacije, ki se mudijo v Jugoslaviji, so bili danes gostje na kosilu, ki jim ga je priredil načelnik višje vojne akademije JIA generalni podpolkovnik Mihajlo Apostolski. V zdravicah, ki sta jih ob tej priložnosti izmenjala grški divizijski general Joanu in general Apostolski, sta poudarila tradicionalno prijateljstvo med jugoslovanskim in grškim ljudstvom.

Še prej pa je člane delegacije sprejel maršal Tito.

Jugoslovansko zunanje ministrstvo je poslalo albanski vlanoto, s katero najodločneje protestira proti sovražni in vojnohujskaški politiki, ki jo vodi albanska vlada proti Jugoslaviji z očitnim namenom, da izziva nerede in zaostruje odnose med obema državama. Nota pravi, da so albanski obmejni organi od 1. avgusta do 30. septembra letos izvedli 34 obmejnih incidentov, kršitev jugoslovanskega ozemlja in zračnega prostora ter skušali vtihotapiti v Jugoslavijo večje število vohunov in diverzantov. Poleg tega so ubili jugoslovanskega častnika Branka Vujoviča. Jugoslovanska nota poudarja, da bo albanska vlada nosila vso odgovornost za tako sovražno dejavnost proti Jugoslaviji.

Danes je jugoslovansko zunanje ministrstvo poslalo note enake vsebine vsem predstavnikom podonavskih držav v Beogradu, članicam podonavske komisije. Nota pravi, da je v Sipskem kanalu, ki leži na jugoslovanskem področju Djerdapa, nastal položaj, ki resno ovira in ogroža plovbo po Donavi. Do tega položaja je prišlo, ker so člani podonavske komisije, ki so zainteresirani na plovbi v Železnih vratih odklonili plačevanje pristojbin za lokomotivsko vlačenje ladij v kanalu.

Jugoslovanska vlada pravi v svoji noti, da ni postavila plovnim družbam nobenih težkih pogojev za vlačenje ladij v Sipskem kanalu. Prav s tem, da zainteresirane države nočejo plačevati določenih pristojbin — poudarja jugoslovanska nota v zaključku — je bila resno ogrožena plovba na tem področju, za kar so krive samo Bolgarija, Madžarska, Romunija, CSR in Sovjetska zveza.

B. B.

Proslava v Kopru

Slavnostni govor tov. Prijona, ki je poudaril bankrot terorističnega CLN v coni B

KOPER, 28. — Danes zvečer je bila v Kopru slavnostna akademija v počastitev dneva republike. Slavnostni govor je imel sekretar mestnega komiteja Karel Prijon. V začetku svojega govora je poudaril zgodovinski pomen dneva republike, nato pa je dejal:

«Vemo, da prav te dni CLN v Trstu in tisti, ki ga financirajo, tihotapijo v našo cono cele zaboje sovražnega propagandnega materiala, ki naj bi ga s pomočjo svojih agentov raztresli po naših mestih in vaseh. Lahko si mislimo, kdo je pripravljen delati take usluge sovražnikom ljudske oblasti in ljudske demokracije, to je socialistične Jugoslavije.

Razen hujskaške in zelo intenzivne propagande radijskih postaj v Italiji in reakcionarnega časopisja, ki si izmišlja senzacije o našem političnem predvolilnem delu, sodijo reakcionarji, da je potrebno, da bi neposredno pred volitvami in na dan samih volitev s trosenjem letakov znane vsebine ustvarili videz neenotnosti naših delovnih ljudi.

Demoralizirani samozvani zastopniki okrog CLN so svoj bankrot že priznali in se sprijaznili z objektivnim stanjem pri nas ter hote ali nehote stisnjenih zob prepustili volji našega ljudstva, da o sebi odloča po svoji vesti. Sicer tega priznanja niti ni bilo treba, ker so naši ljudje že večkrat in bodo tudi v bodoče odločali po svoji vesti in v svojem interesu mimo volje in proti volji tržaških komandantov pri CLN. Naši ljudje se globoko zavedajo, kaj pomeni ljudska oblast, in zato bodo tudi enotno na dan volitev opravili svojo državljansko dolžnost».

Slavnostne akademije v proslavo dneva republike so bile tudi v Piranu, Izoli, Bujah in številnih drugih krajih jugoslovanske cone STO.

Priznanja Ribnikarju zaradi nastopa proti Francu

PARIZ, 28. — Načelnik jugoslovanske delegacije na zasedanju glavne konference UNESCO Vladislav Ribnikar je prejel v zadnjih dnevih večje število pisem in bozojavk, v katerih mu razne španske organizacije in posamezniki, pa tudi napredne organizacije drugih držav, čestitajo zaradi pravilnega stališča, ki ga je zavzela jugoslovanska delegacija v zvezi s sprejemom Francove Španije v UNESCO. Med drugim je Ribnikar prejel tudi toplo zahvalno pismo od zunanjega ministra španske republikanske vlade Fernanda Valere.

RIM, 28. — Nocoj se je zaključilo delo 16. zasedanja sveta FAO, ki se je bilo začelo 17. novembra.

Pri sedanjem zasedanju so bili navzoči delegati 18 držav in opazovalci 30 mednarodnih organizacij. Prihodnje zasedanje sveta bo junija 1953 v Rimu.

Gomulka in Pauker na vrsti po krvavi sodni komediji v Pragi

Gomulko nazivajo «poljskega Slanskega». Velik odmev v svetovnem tisku, ki poudarja oživitev antisemitizma

WASHINGTON, 28. — V ameriških uradnih krogih izjavljajo danes, da so 14 obtožencev na procesu v Pragi izbrali za žrtve zaradi velikih gospodarskih težav v ČSR. Protižidovski ton procesa pa naj bi bil znak novih napadov proti 700 tisoč Židom, ki še vedno živijo v Vzhodni Evropi.

Ti krogi so tudi mnenja, da bi znala biti ta protižidovska kampanja uvod v veliko propagandistično kampanjo sovjetskega bloka, da bi si zagotovila naklonjenost arabskih držav.

V britanskih krogih so mnenja, da sta sedaj na vrsti Ana Pauker v Romuniji in Gomulka na Poljskem. Gomulka je obtožen veleizdajstva; tisk in radio ga označujeta za «poljskega Slanskega».

Po več mesecih je danes poljski ministrski podpredsednik in tajnik centralnega komiteja kominformistične stranke Dworakowsky prvič zopet govoril o Gomulki, o katerem je izjavil, «da je bil ponižno orodje imperializma in poln sovraštva proti Sovjetski zvezi». Na koncu je dejal, da so «po zaslugi predsednika Bieruta lahko uničili Gomulkovo gibanje, ki je vtelešenje poljskega titoizma».

Današnji londonski «Times» se povrača k praškemu procesu in skuša razložiti padec Slanskega, ki so ga vedno imeli za najbolj gorečega moskovskega učenca tako, da je moral iti s poti v boju za oblast med njim in Gottwaldom.

«Ko je bilo enkrat odločeno, da Slansky mora pasti — in z njim vred seveda vsi njegovi najožji sodelavci in ljubljenci — mu je bilo treba naprtiti celo vrsto zločinov. Med temi je dobil vidno mesto tudi sionizem.

Pred praškim procesom je bilo pred nedavnim več manjših procesov, na katerih so bili Čehoslovaki obtoženi izdajanja in sabotaž. Vse to je lep dokaz, da vladata v gospodarskem življenju na Češkoslovaškem znaten nered in nezadovoljstvo med delavci».

«Daily Telegraph» pa pravi: «Kar se tiče čistega izvijanja iz trte, je šel praški proces daleč preko podobnih dosedanjih procesov. Obtoženci so pripovedovali o sestajanjih v hotelih, ki jih že dolgo sploh ni več, o prevratniških domenkih s tujci, ki so že dolgo v grobu.

O globljem pomenu tega javnega poniževanja Slanskega in njegovih tovarišev — če je sploh mogoče o čem globljenem govoriti — pa je treba le ugibati.

Zelo verjetno pa je tudi, da so obtoženci postali grešni kozli za vse neuspehe, v katere sta zabredla razvijajoča se češkoslovaška industrija in poljedelstvo. Češkoslovaška je država, ki je bila bolj kot večina držav, ki so padle pod kremeljsko peto, industrijsko razvita država, z lastnimi predstavniškimi ustanovami in kulturnim prebivalstvom. Njen padec v suženjstvo in revščino stalinizma je bil zato nekaj, kar je moral češkoslovaški narod bolj občutiti in ga je bolj zadelo kot kak drug narod!

Tudi pariški tisk, obširno piše o praškem procesu. «Aurore» pravi med drugim: Za Sovjete je zločin biti Žid. To je preporod barbarskega antisemitizma, o katerem se je mislilo, da je pokopan skupno s Hitlerjem.» «France Tireur» pripominja, da ta «nova vrsta procesov ni znak sile pač pa izpoved zaskrbljenja in preplaha.»

Pekinška vlada se je podredila sovjetskemu stališču o Koreji

Kitajski zun. minister Čuenlaj je sporočil, da njegova vlada v celoti podpira sovj. resolucijo Glasovanje o indijski resoluciji odloženo, ker pričakuje indijski delegat navodila od svoje vlade

LONDON, 28. — Agencija «Nova Kitajska» je javila, da je kitajski zunanji minister Čuenlaj sporočil, da pekinška vlada v celoti podpira sovjetsko resolucijo o Koreji, ki je bila predložena v glavni skupščini OZN. V izjavi pravi dalje, da je kitajska vlada mnenja, da resolucija, predložena 10. novembra in sprememba predlagana od sovjetske delegacije 24. novembra predstavljata edini razumen način za takojšnje prenehanje korejske vojne in za mirno rešitev korejskega vprašanja.

Dalje pravi izjava, da so se severno-korejska vojska in kitajski prostovoljci vedno strogo ravnali po določbah mednarodnih dogovorov, po mednarodni praksi in po človečanskih načelih ter da so si vedno močno prizadevali za nagli sporazum na pravični in razumni podlagi. Na koncu pravi izjava, da bo treba vprašanje vojnih ujetnikov rešiti «v skladu z načeli ženevske konvencije in mednarodne prakse».

Medtem javljajo iz New Yorka, da je bilo glasovanje o indijski resoluciji v političnem odboru odloženo, ker je indijski delegat Krišna Menon sporočil, da ni še dobil navodil od svoje vlade in je moral zaradi tega odložiti svoj zaključni govor. Krišna Menon je predlagal odložitev današnje seje na ponedeljek, vendar pa se je odbor danes sestal in govorili so predstavniki Burme, Iraka, Velike Britanije, Egipta, Južne Afrike in Bolivije.

Predstavniki Burme, Iraka in Egipta so se izrekli za indijsko resolucijo ter pozvali odbor, naj bi jo soglasno odobril. Burmski delegat je sporočil, da se bo vzdržal glasovanja o sovjetskih dodatkih.

Britanski delegat Selwyn Lloyd je podprl indijsko resolucijo in zavrnil sovjetske dodatke. Poudaril je, da je nedopustno skleniti premirje, še preden bi vedeli, kakšna bo usoda ujetnikov. Kajti to bi pomenilo, da bi morali tiostati v koncentracijskih taboriščih dolge mesece in morda tudi dolga leta. Indijska resolucija pa nakazuje pot za prebroditev tudi te ovire.

Posebni politični odbor, ki razpravlja o Palestini, pa je po 5 minutah odložil svojo sejo, ker so vpisani govorniki sporočili, da bodo rajši govorili jutri.

Tudi delegati Bolivije, Salvadorja, Dominikanske republike in Kolumbije so se izrekli za indijsko resolucijo.

Zadnji je govoril sovjetski delegat Višinski, ki je dejal, da je namen kritiziranja sovjetskih predlogov zvaliti na Sovjetsko zvezo odgovornost za «neizbežni poraz indijske resolucije».

V odgovor na kritike proti sovjetski zahtevi, da bi se morali sklepi politične konference, ki naj bi razpravljala o vprašanju vojnih ujetnikov na Koreji, sprejemati z dvotretjinsko večino, je Višinski dejal, da je bila ta zahteva potrebna, ker «je Indija pristala na stališče zahodne skupine glede vseh temeljnih vprašanj».

Kakor se vidi, vztraja sovjetska vlada trdovratno pri svojem stališču, ker ima ves interes, da na Koreji ne pride do miru, ker bi to prekrižalo njene račune.

Eisenhowerjevi razgovori

NEW YORK, 28. — Voditeljica indijske delegacije v OZN gospa Lakšmi Pandit se je danes na kratko sestala z generalom Eisenhowerjem. Po razgovoru ni hotela gospa Pandit povedati podrobnosti in je samo izjavila, da je hotela izkoristiti svojo prisotnost v New Yorku, da se sestane z generalom Eisenhowerjem, ki ga pozna več let.

Pozneje je Eisenhower sprejel nekatere voditelje «Kongresa industrijskih organizacij» (CIO). Preden ga je general sprejel, je predsednik pomorskega sindikata Joseph Curran izjavil: «Imamo nekatera priporočila glede blaginje delavcev».

Po razgovoru so sindikalni predstavniki izročili tisku poročilo, v katerem se izjavlja, da so predstavniki CIO pripravljeni podpirati generala, čigar vlada mora načeti «obširna vprašanja, ko prihaja na oblast v trenutku, ko vlada v mednarodnem položaju strašna zmeda».

Poročilo poudarja dalje, da bo CIO «odločno reagiral proti vsakemu neposrednemu napadu proti delavskemu svetu».

Popoldne se je Eisenhower razgovarjal s predstavniki društva za napredek črncev. Po razgovoru je predsednik društva Walter White izjavil, da mu je Eisenhower zagotovil, da bo kot predsednik ZDA napravil vse, kar bo mogel, da odpravi vsako diskriminacijo, krivico ali ukrep o rasni ločitvi. White je dodal, da je Eisenhower obljubil, da «bo pazil, da ne bi kongres delal obstrukcije pri razpravljanju o načrtih zakona v korist manjšinam».

TEŽAVE Z NAČRTI za zahodno obrambo

Program za leto 1952 ni bil v celoti izvršen in nekatere divizije so še vedno samo na papirju

PARIZ, 28. — Predstavnik atlantske organizacije je sporočil, da ne bodo mogli biti pripravljeni za sestanek sveta ministrov NATO, ki bo 15. decembra v Parizu, podatki o obrambnih načrtih organizacije za leto 1953. Zaradi tega bo treba sklicati novo sejo sveta ministrov.

Na sestanku 15. decembra bodo ministri proučili poročilo o sedanjem položaju zahodne obrambe, ki obrazložuje, kako so bili izpolnjeni načrti za leto 1952, ki so bili določeni v Lizboni.

Poročilo, o katerem bodo razpravljali 15. decembra, se deli na tri dele: 1. Pregled sedanjega vojaškega položaja na Zahodu, analiza začasnih načrtov za leto 1953 in pojasnitev točk, o katerih bodo morali ministri dati navodila. 2. Proučitev osebnih poročil petih skupin strokovnjakov: za vojaška vprašanja, za obrambne izdatke, za proizvodnjo in opremo, za podstavke in za gospodarska vprašanja. 3. Proučitev položaja vsake od 14 držav članic.

V obveščenih krogih trdijo, da poročilo ugotavlja, da ni bil program, ki je bil izdelan v marcu, popolnoma izvršen v letu 1952. Ministri bodo morali proučiti položaj, ki je s tem nastal in določiti tozadevne ukrepe. Pomanjkljivosti, o katerih upajo, da jih bodo odpravili leta 1953, se nanašajo v glavnem na nekatere divizije, ki obstajajo še vedno samo na papirju, in na druge divizije, katerih pomožne službe niso še pripravljene.

Vrhovni poveljnik NATO general Ridgway je danes sporočil, da so v zadnjih mesecih ustanovili dva glavna štaba skupin armad, ki so sestavni del srednjeevropskih kopnih sil pod poveljstvom maršala Juina.

Prvi glavni štab, ki se imenuje «glavni štab severne skupine armad» je pod poveljstvom vrhovnega poveljnika britanske armade ob Renu generala Richarda Gale; v njem so britanski, belgijski in nizozemski častniki.

Drugi glavni štab, ki nadzoruje južni sektor srednjeevropskega poveljstva in se imenuje «glavni štab srednjeevropske skupine armad», je poverjen vrhovnemu poveljniku ameriške vojske v Evropi generalu Mantonu S. Eddyju ter ga sestavljajo francoski in ameriški častniki.

Bivša ital. kraljica je umrla

MARSEILLE, 28. — Danes zjutraj je v Montpellier, kjer je prebivala že več let, umrla bivša italijanska kraljica Helena Savojska v starosti 79 let.

Helena Petrovič Njegoš je bila hči črnogorskega kneza Nikole in je se je rodila v Cetinju 8. januarja 1873. Vzgajali so jo na dvoru ruskega carja Nikole. Ko se je vrnila v Cetinje, se je tam spoznala z neapeljskim knezom Viktorjem Emanuelom in se z njim poročila leta 1896

Leta 1900 je po umoru kralja Umberta I. postala kraljica Italije. Ko je italijanski kralj 9. maja 1946 odstopil, se je z njim preselila v Egipt, po njegovi smrti pa v Montpellier.

Delo konference Commonwealtha

LONDON, 28 — Danes se je nadaljevalo delo gospodarske konference držav Britanske skupnosti. Britanski finančni minister Buttler je podal poročilo o vprašanjih, ki se postavljajo vladam šterlinškega področja. Kakor je znano, pripada vseh devet držav Commonwealtha, izvzemši Kanado, šterlinškemu področju. Posamezni delegati so sporočili tozadevno mnenje svoje vlade

Obveščeni krogi izjavljajo, da je kanadska delegacija, ki jo vodi ministrski predsednik Saint Laurent, zahtevala povratek k liberalizmu na področje mednarodne trgovine ter je kritiziral diskriminacijo, ki jo izvaja Velika Britanija proti dolarskemu področju, kateremu Kanada pripada.

KRIZA V UNESCO

II.

Pariz, novembra

V vseh dosedanjih diskusijah o proračunu UNESCO je bilo stalno slišati ti dve tezi, postavljeni druga proti drugi: «stabilizacija» ali nadaljnji razvoj. Stabilizacija, to se pravi zadrževanje na sedanji ravni — to je bila teza večine malih in zaostalih dežel, katerih predstavniki so poudarjali, da v znanosti, kulturi in kulturnih odnosih med narodi ni mogoča stagnacija in da bi taka «stabilizacija» dejansko pomenila nazadovanje. To mnenje sta zastopala tudi izvršilni svet UNESCO in glavni ravnatelj Torres Bodet.

Osnovni argument velesil je bil v tem, da vodi povečanje proračuna k «birokratizaciji» te ustanove in da onim, ki zastopajo stališče o povečanju proračuna, to ni težkuna ne prizadeva, ker daje jo velesile levji delež prispevka v proračunu. Medtem ko plačujejo ZDA 33 odst., Velika Britanija pa 10 odst. od celotnega proračuna, prispevajo številne manjhne države manj kot 1 odst.

Ta argument velesil se zdi prepričljiv, če nanj gledamo ločeno od kompleksa ostalih vprašanj. Toda že najbolj površna analiza jemlje temu argumentu prepričljivost in kaže, da za tem stališčem velesil niso samo finančni, temveč tudi drugi razlogi. Na letošnji konferenci sta Torres Bobet in izvršilni svet predložila povišek proračuna, ki je komaj nekaj večji od milijona dolarjev letno in ki, razdeljen na posamezne dežele, ne pomeni nobene posebne obremenitve. (Dosedanji proračun je znašal 17,824.000 dolarjev, izvršilni svet in Torres Bodet pa sta za leto 1953 predlagala 19,081.060 dolarjev).

Drugo važno vprašanje je vprašanje strukture organicije, se pravi, vprašanje načina izvolitve izvršilnega sveta. Izvršilnega sveta, ki vodi posle UNESCO v času med dvema glavnima konferencama, ne sestavljajo predstavniki vlad držav članic, ampak 18 članov izvršilnega sveta voli glavna konferenca izmed članov delegacij posameznih držav. To načelo sloni na ideji, da naj bo sestav izvršilnega sveta tak, da bodo v njem zastopani ugledni predstavniki raznih strok (pedagogija, pravo, tehnične znanosti, umetnosti itd.), kar bo jamčilo za pravilno usmeritve raznih panog dejavnosti UNESCO. Na ta način so člani izvršilnega sveta organi glavne konference, ne pa predstavniki vlad držav članic.

ZDA in Velika Britanija so nastopile proti taki strukturi organizacije; že na lanski konferenci so predlagale, naj se ta struktura spremeni tako, da glavna konferenca ne bo volila osebno izvršilnega sveta, temveč samo države, vlade teh držav pa bi določale svoje predstavnike. S tem bi dosegli, da se vsa osnovna vprašanja UNESCO rešujejo najprej po diplomatski poti med posameznimi vladami, nakar bi šele prišla na dnevni red izvršilnega sveta.

Poudariti je treba še neki drugi značilni pojav. To je vidna krepitev vpliva katoliške cerkve in Vatikana v delu UNESCO. To se je predvsem jasno manifestiralo v zvezi z akcijo UNESCO, da se izda znanstvena in kulturna zgodovina človeštva. Po zamisli UNESCO bi morala biti ta zgodovina zares monumentalno znanstveno delo v 8 debelih knjigah. Poleg komisije UNESCO, ki bo delala pri sestavljanju dela, so bili določeni tudi dopisni člani iz raznih držav. Ta zgodovina bi se najprej objavljala v obliki mesečnih zvezkov, ki bi bili poslani vsem urednikom in vsem dopisnim članom, ki bi napravili svoje pripombe, te pa bi bile objavljene v naslednjem mesečnem zvezku. Šele na osnovi predloženega materiala in raznih kritičnih pripomb bi se začela končno urejevanje teksta zgodovine.

Toda prav tak način dela, ki bi edini lahko zagotovil znanstvenost in objektivnost kulturne zgodovine človeštva, je povzročil v katoliških krogih v svetu ne le strah, temveč tudi zelo hrupno reakcijo s pomočjo tiska. Stvar je šla tako daleč, da je moral predsednik komisije UNESCO za sestavljanje zgodovine in obenem tudi predsednik izvršilnega sveta, brazilski profesor Carneiro, iti osebno k papežu in mu dati pomirjujoča pojasnila. Sicer pa v tem pogledu ni brez pomena tudi dejstvo, da se vse glavne konference UNESCO začenjajo s prepevanjem Te Deum. Na nevarnost tendenc nekaterih katoliških krogov, da se vse bolj vmešavajo v delo UNESCO, je pred nekoliko dnevi opozoril načelnik jugoslovanske delegacije Vladislav Ribnikar. Pri tem je poudaril, da znanstvena misel — ki mora biti tudi vodilna misel za UNESCO — iz procesa zgodovine čedalje bolj izključuje vse nadnaravne teološke faktorje, ker znanost vsak dan bolj kaže, da zadostuje človeku kot orodje za premagovanje naravnih in družbenih problemov.

Tovariš Ribnikar je tudi dodal, da je splošna misel ljudskega napredka v vse širši in popolnejši svobodi človeka in da je moč kulture prav v tem, da omogoča vse večjo svobodo in samostojnost posameznika.

Nastop načelnika jugoslovanske delegacije je napravil na glavno konferenco zelo močan vtis. To je najbolj razvidno iz tega, da so številni delegati prišli k tovarišu Ribnikarju, se mu zahvaljevali za njegove besede in — kar je zelo karakteristično za krepitev vatikanskega vpliva — *čestitali spričo poguma in odkritosti, ki se je oni ne upajo pokazati!*

Končno prihaja na vrsto tudi vprašanje sprejema Francove Španije v UNESCO. Mirno lahko rečemo, da se je proti sprejemu Francove Španije z ogromnim ogorčenjem dvignilo svobodoljubno javno mnenje v svetu. Vendar je bila kljub vsem številnim protestom ljudi, ki so sodelovali z UNESCO na vztrajanje vlad ZDA in Velike Britanije Francova Španija sprejeta v to mednarodno kulturno organizacijo; demokratična zavest človeštva je s tem dobila hud udarec. To, kar pa posebno meče madež na UNESCO, je način, kako je bila ta zemlja uvrščena v članstvo: glasovalni stroj je onemogočil vsako predhodno diskusijo na plenarnem sestanku. Ne bo odveč poudariti, da je bil Vatikan prav posebno zainteresiran na sprejemu Francove Španije.

Po sprejemu novih članov je prišlo na vrsto drugo odprto vprašanje — proračun. Velesile so takoj zelo odločno nastopile proti povečanju kreditov UNESCO. Izglasovana proračunska vsota 16 milijonov 866.354 dolarjev pomeni dejansko zmanjšanje dosedanjega proračuna za približno milijon dolarjev.

*V znak protesta je jugoslovanske delegacija, ki se je zavzemala za sprejem predloga izvršilnega sveta in glavnega ravnatelja, sklenila, da sploh ne bo sodelovala pri glasovanju o takem proračunu. Ko je načelnik jugoslovanske delegacije Vladislav Ribnikar prikazal svoje stališče,

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes, sobota 29. novembra
Dan ljudske vstaje
Sonce vzide ob 7.23 in zatone ob 16.24. Dolžina dneva 9.01. Luna vzide ob 14.30 in zatone ob 5.07.
Jutri, nedelja 30. novembra
Andrej, Hrabroslav

DVOJE VOLITEV

GORICA, 28. — Kolikor bliže so občinske volitve v goriški občini in v drugih trinajstih občinah goriške pokrajine, toliko bolj strupena je propaganda italijanske šovinistične buržoazije proti občinskim volitvam v coni B Tržaškega ozemlja, ki bodo 14. decembra kot pri nas in istočasno z volitvami v LR Sloveniji. Zlasti tržaško časopisje, kot jezuitski klerofašistični «Giornale di Trieste», objavlja vsak dan lažna in tendenciozna poročila o delovanju oblasti v coni B, o terorju, kateremu je podvrženo vse prebivalstvo in predvsem Italijani itd., itd.

Propaganda šovinistične italijanske buržoazije zasleduje pri vsem tem določen cilj, katerega lahko spoznamo šele tedaj, ko smo doumeli pravi pomen občinskih volitev v Italiji in Sloveniji odnosno v Jugoslaviji na splošno.

Italijanska šovinistična propaganda skuša prikazati volitve v coni B kot posmeh demokraciji, kot nekaj, kar je v protislovju z «demokratičnimi koncepcijami o splošni, enaki in neposredni volilni pravici». Za svetovno in zlasti v teh predvolilnih dneh tudi za domačo uporabo skuša oblatiti oblast ljudstva in njegove napore, da si samo vlada.

Toda njena papirnata propaganda se razbija ob socialistični resničnosti, ki vlada v coni B in Jugoslaviji.

Samo v koprski okrajni odbor kandidira 79 Slovencev in 52 (dvainpetdeset) Italijanov. Splošna, enaka in neposredna volilna pravica je priznana Italijanom brez pridržkov na podlagi popolne enakopravnosti. Šovinistični tisk in propaganda kričita o zapostavljanju Italijanov predvsem zato, da bi prikrila najvažnejše pri sedanjih volitvah, da bi prikrila prvič v zgodovini uresničeno dejstvo na svetu, da bodo v upravljanju odločali poleg ljudi, ki bodo izvoljeni s splošno volilno pravico, tudi ljudje iz socialističnih gospodarskih organizacij to je tovarn, kmetijskih zadrug itd., ki bodo v zborih proizvajalcev odločali o družbenih načrtih, skratka, ki bodo kot proizvajalci na oblasti odločali o višku vrednosti svojega dela.

Demokracije nikakor ne merimo po priznanju najosnovnejših buržoaznih demokratičnih svoboščin: pravica svobodnega kretanja, govora, zborovanja, ampak po kriteriju, koliko imajo proizvajalci pravico odločati pri upravljanju s svojim proizvodom, s proizvodom svojega presežnega dela.

Ce delovni kolektiv nima po izgotovitvi proizvoda do njega nobene pravice, kot je to v kapitalističnem svetu (Italija), ali državnokapitalističnem kakor v Sovjetski zvezi, kjer v prvem primeru izkorišča kapitalist — privatnik, v drugem pa kapitalist država in ki proizvajalcev na splošno ne pustita blizu, kadar gre za upravljanje viška, tedaj ne moremo govoriti o demokraciji, ampak o socialnem zatiranju, izkoriščanju v najbolj grobih oblikah.

Tako «demokracijo» imamo v Italiji in v pogojih take demokracije bomo v Gorici volili svoje predstavnike. Volili jih bomo, da bodo zastopali naše narodne koristi, da se bodo borili za dejansko nepriznano enakopravnost, nikoli pa ne bo izkoriščano delovno ljudstvo volilo v občinski upravni organ ljudi iz delovnih kolektivov v tako imenovani zbor proizvajalcev, da bi kot uresničevalci materialnih dobrin za naše življenje smeli tudi o njih odločati v občinski upravi.

Za dosego takih časov je treba izvesti socialistično revolucijo, kot so jo napravili v Jugoslaviji, dati tovarne v upravljanje delovnim kolektivom, kot so jih tem leta 1950 prvič v zgodovini dali v Jugoslaviji.

Italijanskim oblastem taka dejstva ne zvenijo prijetno in se bojijo, da bi delovni ljudje Italije spoznali nečloveški izkoriščevalski sistem, ki vlada ob pomoči države kapitalistov, in se pričeli usmerjati po svetlih vzgledih uresničevanja socializma v Jugoslaviji. Zato mečejo blato na Jugoslavijo, zato ji očitajo diktaturo in kje je neki večja in to klerikalna diktatura, kot je v Italiji!

Bližnje goriške občinske volitve ne bodo zato nič drugega kakor dogodek, ki bo nekatere ljudi spravil s stolčkov in postavil nanje druge, da bodo še nadalje zvesto služili kapitalistični kasi, podpirali izkoriščanje delovnega slovenskega in italijanskega človeka, Slovenca pa poleg vsega še narodnostno zatirali, ker drugače malomeščanski italijanski šovinisti ne morejo voditi občinske politike.

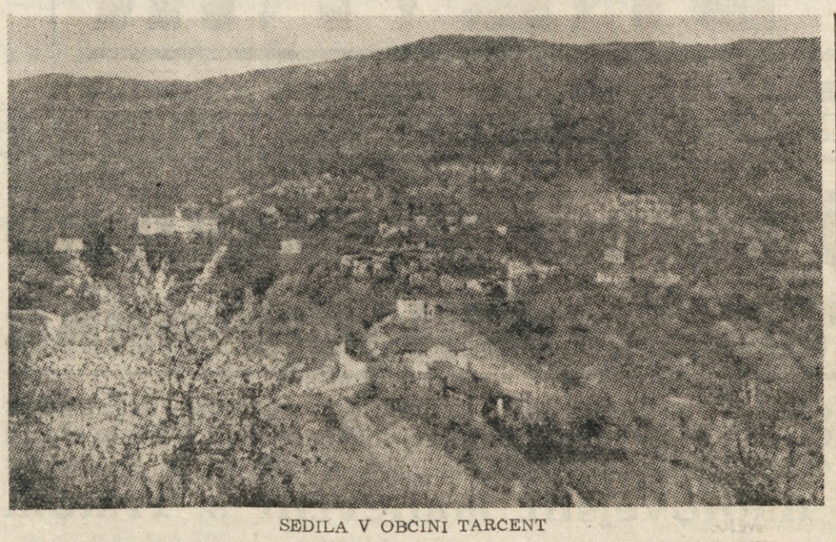

SEDILA V OBČINI TARCENT

POSOJILA ZA OBČINE V BENEŠKI SLOVENIJI

ZA JAVNA DELA JE PREDVIDENIH 206,678.491 LIR

Koliko od tega obljubljenega zneska bodo občine resnično dobile?

Pisali smo že o raznih posojilih, ki so jih dobile občine v Beneški Sloveniji. Med temi so tudi nekatera gradbena in pogozdovanje. Prinašamo samo številke, ne da bi jih za sedaj podrobno ocenili.

Za dela v Fojdi: za gradnjo cerkve v Čeneboli, 85 delavcev za 76 dni; 5,225.842 lir. Fojda: izpopolnitev cest, 100 delavcev za 76 dni; 6,051.022 lir.

Fojda in Torjan: regulacija potoka Breg, 80 delavcev za 127 dni; 8,226.534 lir.

Grmek: ureditev cest, 80 delavcev za 51 dni; 3,323.751 lir.

Brdo: Gradnja ceste, 50 delavcev za 153 dni; 6,368.688 lir.

Št. Lenart: gradnja pokopališča v Kravarju, 20 delavcev za 102 dni; 1,857.415 lir. Za gradnjo pokopališča v Kozici 20 delavcev za 51 dni; 932.777 lir.

Št. Peter Slovenov: ureditev cest, 55 delavcev za 153 dni; 6,922.218 lir.

Tarčent: izpopolnitev in popravilo cest: 45 delavcev za 102 dni; 3,879.439 lir. Tarčent: gradnja ceste, 50 delavcev za 153 dni; 6,368.688 lir. Tarčent: vodovodne naprave: 100 delavcev za 153 dni; 12,169.374 lir.

Torjan: izpopolnitev dečjega doma, 15 delavcev za 76 dni; 1,111.350 lir.

Neme: graditev splava čez Karnahto, 30 delavcev za 76 dni; 1,936.530 lir.

Ahten: pogozdovanja ob cesti Porčinj, 50 delavcev za 76 dni; 3,105.046 lir.

Brdo: ob cesti za Muzec, 30 delavcev za 76 dni; 1,896.764 lir.

Srednje: 50 delavcev za 153 dni; 6,223.053 lir.

V celoti imamo torej 13 področij dela za skupni znesek 64,373.628 lir. K temu moramo prišteti še 3 pogozdovalna področja, za kar bodo znašala posojila 11,224.863 lir. Skupno 16 del za skupni znesek 75,598.491 lir. K temu moramo pa prišteti še 131,080.000 lir, ki so bile dane za druga javna dela. Gre torej za podpore, ki jih je dalo ministrstvo za javna dela in ministrstvo za delo. Za naše občine pa je bilo obljubljeno 206,678.491 lir. K temu bi bilo treba prišteti še druge podpore, ki so jih večkrat obljubili, ki pa jih niso občine nikoli dobile. Tako bi celotni znesek dosegel okrog 300,000.000 lir.

Ta vsota se nam zdi res precej visoka, da bi jo lahko državna uprava nudila, toliko bolj, ker je veči del tega denarja namenjen samo nekaterim občinam. Če bi razdelili teh 300,000.000 milijonov, ki jih je vlada obljubila Beneški Sloveniji, bi prišlo na vsakega prebivalca, všteti so tudi otroci, starci in invalidi, po 5 000 lir.

Sicer se v drugih krajih manj obljublja, toda več naredi. V Beneški Sloveniji pa je prav narobe, verjetno, ker so tu volitve. Kdo se ne spominja velikih obljub in visokih vsot, o katerih je pisal «Il Nuovo Friuli», glasilo furlanske demokristjanske stranke, pred prejšnjimi administrativnimi volitvami? Zato se upravičeno bojimo, da tudi sedanje obljube, tako kot prejšnje, ne bodo izpolnjene.

Palkišče
Eni za cerkev
drugi za prosvetno središče

PALKISCE, 28. — V Palkišču v Dolu imajo malo število hiš. Pod hribom nad vasjo je lepo šolsko poslopje. V njem nimajo samo šolskega pouka, ampak tudi mašo. Doslej so verniki dali duhovniku poleg denarja v njegovo osebno korist tudi večjo vsoto denarja, katerega so namenili za to, da bi enkrat kasneje zgradili cerkev.

Pred dnevi je prišlo to vprašanje znova na dan. Vaščani so se zbrali na sestanku in pričeli sklepati o izvedbi zamišljenjega načrta. Doslej so kupili od vaščana požgano hišo, da bi na tistem kraju postavili cerkev. Ker imajo še vedno premalo denarja, upajo, da bi jim priskočila na pomoč država in tudi nadškofijski dvorec.

Tako misli samo del prebivalcev v Palkišču. Drugi imajo svoje mnenje. Le-ti menijo, da je za službo božjo osnovna šola popolnoma primerna in da je največji nesmisel graditi cerkev za tako majhen zaselek. Pametneje bi ravnali upravniki skupnega denarja, ako bi s prihranjenim denarjem zgradili rajši majhen prostor, v katerem bi bilo mogoče postaviti knjižnico, imeti v njem pevske vaje in vaje dramske družine. V njem bi bilo mogoče organizirati gostovanja okoliških pevskih zborov in proslavljati večje praznike, kakor je pust, novo leto, miklaževanje itd. Poleg vsega bi lahko od časa do časa organizirali tudi ples.

Tako bi imela vas lahko v najkrajšem času kulturno središče, ki ga nima in brez katerega si ni mogoče zamisliti kulturnega dela na vasi.

Spekulanti
z bednim prebivalstvom

Sodišče v Vidmu bi moralo soditi 48-letnega Ivana Tomasiga iz Cedada in Lucijana Centisa iz Vidma zaradi prevare. Ta dva možaka sta svoje prevare vršila med prebivalstvom dolin Nadiže, ki so jima nasedali v upanju, da bodo lahko dobili zaslužek v tujini, kakor sta jim ga brezvestna možakarja obljubljala.

Obtožba se je nanašala na dobo od julija 1949 do februarja 1950. Centis, kakor se naši bralci še spominajo, je že imel opraviti s policijo, ker je prevaral nekatere emigrante. Prisvojil si je večje vsote denarja, ki bi morale služiti izseljencem. Takrat je Centis zvrgel krivdo na svoj urad in je celo poskušal izvršiti samomor.

Toda kmalu so prišle na dan druge nepravilnosti, ki jih je zakrivil Centis. Od 6 oseb Corrada Chiabaja, Virgila Madvesa, Elisea in Alojza Di Galla, Ivana Vogriga in Ivana Puppina si je dal plačati s posredovanjem Tomassetiga vsote okrog 150.000 lir. Vsem je obljubil, da se bo posebej zanimal za njihovo izselitev.

Toda ti so kmalu spoznali prevaro in so Centisa prijavili. Tomasetig je izpovedal pred sodniki, da je sprejel denar na račun Centisa, ki mu je za posredovanje odstopil majhen del. Centis pa je se je izgovoril, da je deloval za neko potovalno agencijo, ter da je v več primerih tudi izpolnil obljube, ki jih je dal izseljencem. Sodišče ju je obsodilo za prevaro in prisodilo Tomasetigu 8 mesecev zapora in 12.000 lir kazni z olajšavami, Centisa pa obsodilo na 1 leto zapora in na 18.000 lir globe brez olajšav.

Seja
občinskega upravnega odbora

GORICA, 28. — Včeraj zvečer se je v beli dvorani županstva sestal občinski upravni odbor. Razpravljali so predvsem o vprašanjih navadnega upravnega značaja in v tej zvezi pristali na nabavo učnih sredstev za otroške vrtce, popravilo ceste v Ul. Cascino, gradnjo pločnikov v Ul. N. Sauro in gradnjo podrtega zida v Ul. Scodnik.

Nato so odborniki najprej poslušali poročilo dr. Poterzia, ki je poročal o njegovih intervencijah pri pristojnih ministrstvih za popravek zakonske odredbe v zvezi s potrošniškim davkom na kontingentirano blago proste cone. Po zaslugi zanimanja dr. Poterzia in župana je občina od pristojnega ministrstva dosegla popravek omenjene odredbe v smislu zahtev, ki jih je stavila občina.

Pred zaključkom sta dr. Paulin in svetovalec Birsa seznanila odbornike z novim pravilnikom občinskih nameščencev, ki ga bo občinska uprava sprejala v kratkem.

Kandidatne liste
in kandidati

GORICA, 28. — Jutri bo goriško županstvo nalepilo na razglasne deske volilni lepak, na katerem bodo seznami posameznih kandidatov na devetih kandidatnih listah skupaj z odgovarjajočimi volilnimi znaki.

Seznami kandidatov bodo objavljeni po istem vrstnem redu kot so bile liste predložene županstvu. Na prvem mestu je MSI, 33 kandidatov, nosilec prof. Giovanni Venuti; 2. DFS, 29 kandidatov, nosilec liste Bogomil Pavlin; 3. ezuli, 28 kandidatov, nosilec dr. Aldo Poduje; 4. SDZ 31 kandidatov, nosilec Rudolf Bratuž; 5. kominformisti, 28 kandidatov, nosilec Rudolf Batti; 6. monarhisti, 26 kandidatov, nosilec Aldo De Luca; 7. goriška demokratična zveza, 39 kandidatov, nosilec odv. Giovanni Stecchina; 8. Krščanska demokracija 40 kandidatov; nosilec Silvano Baresi; 9. socialdemokrati, 32 kandidatov, nosilec Agostino Candussi.

Znova opozarjamo, da dostavlja volilni urad volilna potrdila na dom in da mora sleherni pregledati, ali so podatki na potrdilu pravilni. V nasprotnem primeru naj se zglasijo na volilnem uradu na županstvu, da napake popravijo.

KRATKE VESTI IZ BENEŠKIH VASI

Ahten

Pri civilnem uradu so začeli z javnimi deli v gorskih predelih pokrajine, in sicer z ureditvijo cestnih ovinkov. Za regulacijo Maline pa je v občini Ahten predvidenih 1 milijon 400.000 lir.

Prapotno

Pred nekaj meseci so nekateri zastopniki tvrdke «La Chimagricola Piemontese» v čedadski pokrajini prodajali umetno gnojilo po 4800 lir za stot. medtem ko je cena 1000 lir za stot. Po podobni ceni so ga baje prodajali tudi v Prapotnem, in sicer deloma za gotov denar, deloma pa za zamenjavo. Pokrajinsko združenje obvešča vse kmetovalce, da raziskuje stvar, da ugotovi kdo je odgovoren za to prodajo. Istočasno pa poziva kmete, da ne dajo blaga zastopnikom, temveč da javijo podatke, ki jih poznajo, na sedež v Vidmu v Ul. Poscole 8.

Čedad

Na Trgu del Duomo je zverinjak, ki se vrača s sejma sv. Katarine v Vidmu.

Št. Peter Slovenov

Tvrdka Enrico Tossolini iz St. Petra je prevzela dve veliki deli. Eno je regulacija reke Maline, drugo pa popravilo lesenega jeza reke Fella pri Pontebbi. Celotna vsota za obe deli je 3 milijone lir.

V PROSVETNI DVORANI NA KORZU

BO JUTRI 30. NOVEMBRA KONCERTIRAL

MOŠKI PEVSKI ZBOR IZ DOLINE PRI TRSTU

Na sporedu bodo sledeče pesmi:

Trigiav (Jakob Aljaž), **Na planine** (Sattner), **Završki fantje** (E. Adamič), **Bolen mi leži** (R. Simoniti), **Vasovalec** (E. Adamič), **Pogled v nedolžno oko** (Sattner), **Planinska roža** (Ipavec), **O kresu** (P. Jereb), **Domovini** (Ipavec), **Vasovalec II** (F. Venturini), **Na dan** (J. Aljaž), **Ljubezen in pomlad** (A. Medved), **Na trgu** (V. Mirk), **Planinska** (Foerster), **Jadransko morje** (A. Hajdrih) in **Mlaj** (I. Zajec).

Namesto vstopnine bodo pobirali prostovoljne prispevke pri vhodu.

V občinah Št. Lenart, Srednje, Grmek in Dreka ni nobene zadružne ustanove

Pisali smo že o potrebah prebivalstva rečanske doline, v katero spadajo 4 občine: Št Lenart, Srednje, Grmek in Dreka. V teh občinah živi 6774 prebivalcev, ki so po narodnosti vsi Slovenci. Ni lahko v nekaj besedah povedati, kakšno je življenje teh ljudi. Videti je treba na lastne oči, v kakšnih pogojih žive ljudje v teh krajih. V vsej dolini ni niti ene zadružne ustanove. Manjkajo predvsem prodajne zadruge, nikjer nimajo niti posojilnic niti hranilnic. Tudi primernih hotelov ali prenočišč, ki bi privabljali izletnike in turiste tako v letnem kakor v zimskem času ni. Potrebne bi bile tudi vinske zadruge, da bi vinogradniki v zadruge prodajali svoje vino. Tako pa se jim danes kvari po kleteh, ker nimajo možnosti prodati ga. Potrebno bi bilo ustanoviti tudi zadrugo za prodajo sadja, ki bi kmetovalcem pomogla iz velike krize, v katero so padli posebno v zadnjih letih.

Edina stvar, ki so jo kmetje rešili na zadružni način, so mlekarne, toda tudi te so redke. Prej je bila v vsaki občini konzumna zadruga. Toda z leti so propadle, ker so furlanski trgovci ob podpori oblasti močno konkurirali z njimi. Beneške zadruge pa niso bile dovolj močne, da bi konkurenco vzdržale. Italijanskim oblastem je bilo mnogo do tega, da se slovenski del prebivalstva gospodarsko ne dvigne. Leta 1911 so v Klodiču hoteli ustanoviti domačini posojilnico in hranilnico z imenom «Banka Ilirija-vstani». Oblasti pa so to preprečile, nemalo zaradi simboličnega imena, ki so ga hoteli dati tej ustanovi.

Kakor so takrat oblasti ovirale gospodarski in socialni razvoj slovenskega dela prebivalstva, tako je tudi danes in še mnogo huje.

I. P.

Železni drog na nogo

GORICA, 28. — Danes popoldne je rešilni avto Zelenega križa moral v livarno Safog, kjer se je ponesrečil 26-letni delavec Feruccio Kovic iz Kapele. Kovic je danes prenašal kose litega železa, ko mu je železen drog padel na koleno in mu ga ranil. Prvo pomoč so mu nudili tovariši in nato obvestili rešilni avto Zelenega križa, ki je ponesrečenca pripeljal v mestno bolnico Brigata Pavia. Tu so zdravniki po pregledu ugotovili, da mu je železo ranilo levo koleno in zapestje leve roke. Ozdravel bo v 6 dneh.

Zopet tihotapstvo cigaret

Zaradi tihotapstva 1 kg tržaških cigaret «Nazionali esportazione» je sodišče obsodilo na plačilo 44.400 lir globe in na poravnavo sodnih stroškov 25-letnega Petra Niera iz Vicenze.

Niero je lani marca hotel pritihotapiti v Italijo 1 kg «Nazionali esportazione», ker so na Tržaškem ozemlju cenejše. Finančne straže pa so mu pregledale v Pierisu avtomobil in pod zadnjim sedežem iztaknile prepovedano blago.

Seja
goriškega pokrajinskega sveta

Danes v soboto ob 15. uri bo v Gorici v prostorih Trgovinske zbornice seja goriškega pokrajinskega sveta. Dnevni red obsega večje število točk, med katerimi je tudi pokrajinski proračun za leto 1953.

Delo pokrajinske komisije
za enotne poljedelske sporazume

GORICA, 28. — Danes se je na prefekturi sestala pokrajinska komisija za enotne poljedelske sporazume. Poleg drugega so razpravljali o sklepu od 7. aprila 1952 o uvedbi pravil enotnih poljedelskih sporazumov do podjetij z mešano najemniško pogodbo. Pri proučevanju so upoštevali tudi ministrsko pismo od 21. junija t. l.

KINO

VERDI, 16.30: «Usmiljenje do pravičnih», E. Parker in K. Douglas.
VITTORIA, 17.15: «Drugi časi», A. Fabrizi.
CENTRALE, 17: «Mamica se ne vrne več», B. Jenkings in J. Craig.
MODERNO, 17: «Sem poljubil zvezdo», J. Benny.

GLASBENA MATICA V TRSTU
priredi
DANES 29. t. m. ob 21. uri v AVDITORIJU
KONCERT KOMORNEGA ZBORA
pod vodstvom tov. UBALDA VRABCA

Program:
1. Stevan Hristić: Jesen.
2. Boris Krnic: Oj slavonska zemljo, ljubim te!
3. Jakov Gotovac: Jadovanka za teletom.
4. Dr. Miloje Milojević: Muha i komarac.
5. Boris Papandopulo: Skoči kolo.
6. Jakov Gotovac: Stiri narodne iz Dalmacije: a) O more duboko; b) Ako si legla spat; c) Evo sam ti doša; č) Omili mi u selu divojka.
7. Stevan Mokranjac: X. Rukovet.
8. Rudolf Matz: Pjesme s Turopolja.
9. Franjo Lučić: Japo, mamo hote gledet.
10. Franjo Lučić: Prošel je pisani vuzem.
11. Josip Slavenski: Oj jesenske duge noći.
12. Jakov Gotovac: Prigovor.
13. Josip Slavenski: Rugalica.

VSTOP PROST!

Zaradi velikega zanimanja bo razstava SLOVENCI OB JADRANU odprta do 15. dec. 1952.

V prostorih SHPZ v Ul. Roma 15 bo **RAZSTAVA SLOVENSKE KNJIGE** ki bo odprta danes 29. t. m. od 19. do 21., v nedeljo od 9. do 18., v ponedeljek in torek od 9. do 18. ure.

Razstavljene bodo najnovejše izdaje slovenskih znanstvenih in leposlovnih knjig, kakor tudi lepo število del iz mladinske literature.

Tržaški Slovenci so vabljeni, da si razstavo ogledajo.

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

JUTRI 30. novembra 1952 ob 16. uri gostovanje v NABREZINI s Kreftovo dramo
CELJSKI GROFJE

Vstopnice so v prodaji pri Nacetu Škrmačevmu vsak dan.

V začetku decembra bo izšel JADRANSKI KOLEDAR za leto 1953 z zanimivo vsebino, na kar Vas že danes opozarjamo.

ADRIA EXPRES
ADEX IZLETI

13. IN 14. DECEMBRA DVODNEVNI IZLET V **Poreč**
Vpisovanje še danes.

13. IN 14. DECEMBRA ENAINPOLDNEVNI IZLET V **Branik (Rihemberk) Dornberg**

Vpisovanje se zaključi ko bo doseženo zadostno število prijavljencev, najkasneja pa danes pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

IZPRED SODIŠČA

Veliko sleparstvo trgovca iz Genove

Vnovčil je 277 ponarejenih menic za skoro poldrugi milijon

GORICA, 28. — Lansko leto se je v našem mestu pojavil potujoči trgovec z manufakturnim blagom, ki se je z družino nastanil v Ul. Duca d'Aosta 40. Svoje blago je vozil okoli s tovornim avtomobilom in ga ponujal kar na domu odjemalcev. V kratkem času si je pridobil mnogo znanja zlasti v vojaških krogih, med podčastniki raznih polkov v goriški in videmski okolici, policije in finančnih straž. Tem je prodajal blago na obroke z menicami, ki jih je vnovčeval na Banca Popolare Giuliana.

Njegovo delovanje se je tako razvijalo več mesecev. Banca Popolare Giuliana, ki je spočetka za skomptacijo njegovih menic zahtevala jamstvo za dva milijona, ki si ga je trgovec pridobil z nepremičninami tete svoje žene, je bila kar zadovoljna z novo stranko. Ko si je pridobil zaupanje, je 42-letni Obizzi Fausto iz Genove z lahkoto vnovčeval menice, ki jih je prejemal za prodano blago. Toda lepega dne je baje zaradi potratnosti zabredel v težkoče in se zatekel k sleparstvu. Od junija do septembra 1951 je namreč ponaredil kar 277 menic za skupno vrednost 1.344.650 lir, ki jih je podpisal z imeni raznih podčastnikov in jih nato vnovčil na banki.

Njegovo nepošteno delovanje je prišlo na dan, ko je Banca Popolare Giuliana poslala na vojaško poveljstvo v Casarso pri Vidmu poziv podčastniku Jakobu Zucco, naj poravna menico za 4000 lir. Nesreča je hotela, da je bil pri omenjenem poveljstvu uslužben podčastnik s tem priimkom, po imenu pa Evgen in da je bil tiste dni na dopustu. V njegovi odsotnosti je vojaški blagajničar, misleč, da gre pri imenu za pomoto, poravnal menico. Ko se je Zucco Evgen vrnil, so z njegovo pomočjo in prizadevanjem odkrili, da gre za sleparijo.

Danes se je moral Obizzi zaradi tega zagovarjati na kazenskem sodišču. Obtožnica mu je poleg ponareditve 277 menic očitala, da je v isti dobi s ponarejenimi menicami osleparil za 15 tisoč lir trgovca Antona Napolitana in za 5000 lir pa Anselma Temo.

Zaradi prve obtožbe so ga obsodili na 8 mesecev in 1 dan zapora ter na poravnavo sodnih stroškov. Za naslednji dve obtožbi pa so ga oprostili z utemeljitvijo, da ni zakrivil kaznivega dejanja.

Prazen bar je prodal za opremljenega

GORICA, 28. — Na okrajnem sodišču je danes zjutraj zopet zasedel zatožno klop 46-letni mehanik Mihael Tarantino iz Ul. Balilla 20. Obtožnica mu je očitala, da je leta 1949 osleparil trgovskega izvedenca dr. Humberta Anversa in javnega obratnika Jožefa Piemontija iz Gradeža; nadalje je bil obtožen, da si je prisvojil 605.000 ilr, ki mu je Piemonti izročil, da bi z njimi poravnal svoje dolgove ter da ni v času obratovanja svojega bara v Ul. Morelli 30 vodil obveznega knjigovodstva.

Tarantino je bil več let lastnik kavarne v Ul. Morelli. Ko je leta 1949 zabredel v dolgove, je sklenil, da bo prodal kavarno. V tej zvezi je prišel v stik s trgovskim izvedencem dr. Anverso, ki mu je preskrbel kupca Piemontija iz Tržiča. Pogajanja za kupčijo so trajala nekaj mesecev in ves čas je Tarantino prikrival dr. Anversi in Piemontiju, da je njegov lokal že v konkurzu. Povedal je samo, da je v slabih vodah in potrebuje denarja za plačilo svojih upnikov. Piemonti mu je v ta namen izročil 605 tisoč lir, ki mu jih je nato nameraval odtrgati na ceni kavarne. Tarantino pa je s prejetim denarjem kupil mehanično delavnico v Ul. Seminario in pustil v nemar svoje dolgove. Medtem pa je sklenil s Piemontijem kupčijo. V prodajni pogodbi se je obvezal, da izroči novemu lastniku opremljeno kavarno z vsem blagom, ki je bilo v njej na dan kupčije. V resnici pa je Piemonti, potem ko je že plačal zahtevano ceno, postal lastnik popolnoma neopremljenega in praznega lokala.

Pred sodnikom dr. Vizzinijem se je Tarantino skliceval na slabo razumevanje pogodbenih obveznosti, kar se tiče prodaje opremljenega ali neopremljenega bara. Ni se pa mogel zgovoriti o uporabi vsote, ki mu jo je Piemonte izročil za poravnavo dolgov, ki so po prevzemu lokala prišli v njegovo breme. Tudi kar se tiče obveznega knjigovodstva se je obtoženec hotel izmazati z izgovorom nevednosti.

Medtem ko so ga prve obtožbe oprostili zaradi pomanjkanja dokazov, so ga zaradi prisvojitve 605 tisoč lir in ker ni vodil obveznega knjigovodstva obsodili na 7 mesecev zapora in na povračilo škode prizadeti stranki v znesku, ki jo bodo določili naknadno. Poleg tega bo moral poravnati tudi stroške za zastopnika Piemontija in Anverse v znesku 10.000 lir ter plačati sodne stroške.

Najdena ura

GORICA, 28. — Pri občinski blagajni imajo izgubljeno zapestno uro, ki jo bodo vrnili lastniku, ki bo z opisom dokazal, da je res njegova last.

ŠPORTNE VESTI

Pro Gorizia-Trieste jutri na stadionu

Jutri se bo Pro Gorizia zopet predstavila na domačem stadionu, kjer bo sprejela tržaško ekipo «Trieste». V sobotni tekmi v Trstu, ki se je končala s porazom Goričanov, je bilo opaziti že neke znake, da se kriza goriškega moštva približuje koncu. V soboto so namreč goriški igralci igrali bolj povezano in z večjo tehniško rutino, kot v prejšnjih treh tekmah. Popravkov so potrebni le napadalci, kajti številne akcije bi se lahko v soboto končale v nasprotnikovih vratih. Če bodo Goričani igrali v nedeljo tako kot so v Trstu preteklo soboto, ne more uspeh izostati, posebno še, ker Trieste ne sodi med najboljše ekipe turnirja. Upajmo, da bodo goriški igralci zabrisali slab vtis, ki so ga napravili pred lastnim občinstvom pred petnajstimi dnevi v tekmi proti Cerei. Tekma se bo začela ob 14.30.

Lestvica prvenstva je po osmem kolu naslednja:

Pordenone	8	6	1	1	19	11	13
Lanerossi	8	5	2	1	16	8	12
Mestrina	8	4	3	1	11	5	11
Cerea	8	4	2	2	11	5	10
Crda	8	4	2	2	18	9	10
Portogruaro	8	3	2	3	11	7	9
Libertas	8	4	1	3	12	13	9
Saici	8	3	2	3	13	9	8
Belluno	8	4	0	4	11	16	8
Dolo	8	2	4	2	14	15	8
Legnano	7	1	5	1	7	9	7
PRO GORIZIA	8	2	2	4	5	13	6
Thiene	8	3	0	5	11	12	6
Ponziana	8	1	2	5	10	18	4
Trieste	7	1	1	5	7	19	3
San Donà	8	0	2	6	2	12	2

SLOVENSKI VOLIVCI,
samo Demokratična fronta Slovencev v Italiji se najodločneje bori za socialne in nacionalne pravice naše manjšine.

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

NI MOGEL IZPOLNITI OBLJUBE ker mu je ZVU rekvirirala zemljišče

Dve oprostitvi, ker prizadeta nista zakrivila kaznivega dejanja

Pred kazenskim sodiščem je bila predvčerajšnjim razprava proti 42-letnemu Ignaciju Zgardelju, doma z Opčin ter 52-letnemu Italu Bernuzzi-Grimaldiju, stanujočemu v Ul. Risorta 5, ki sta bila obtožena raznih sleparij. Zgardelju očita obtožnica, da je 19. februarja 1952 sklenil z Brunom Brumazom, ki ima trgovino s čevlji pogodbo, po kateri bi mu poslednji nabavil 5 parov čevljev za uslužbence avtoprevozniškega podjetja, ki ga Zgardelj vodi. Zgardelj se je obvezal, da bo plačal za te čevlje 23.250 lir, in sicer v obrokih, a se tega ni držal in ni plačal Brumazu dolžne vsote.

Bernuzziju pa očita obtožnica, da je z oglasom v časopisu naznanil ustanovitev družbe, ki bi se bavila z gradnjo stanovanj. Na podlagi tega se je pri njem oglasilo več Tržačanov, ki so želeli priti do svojega stanovanja. Tako mu je na primer Eladia Pertot zaupala vsoto 406.205 lir, ki naj bi služila za kritje prvih stroškov pri gradnji stanovanjskega poslopja, katerega je imel Bernuzzi v načrtu. Prav tako so Bernuzziju nakazali za stanovanje denar še drugi in sicer: Alberina Ulian 250.000 lir, Rina Degrassi 200 tisoč lir, Giovanni Zacchigna 250.000 lir, Mario Cicutto 250.000 lir, Dino Contento 200.000 lir, Mario Farinelli 200.000 lir, Nerina Teste 250 tisoč lir in Giuseppe Calci 350.000 lir.

Na razpravi se je prvi zagovarjal Zgardelj, ki je povedal, da je res sklenil pogodbo z že omenjenim lastnikom trgovine s čevlji Brumazom, da pa mu ni mogel plačati takoj dolžne vsote, ker je imel s svojim podjetjem denarne težkoče. Izjavil pa je, da je Brumazu medtem izplačal vsoto, ki mu jo je dolgoval.

Bernuzzi je za njim pojasnil svoj primer. Pred časom je v Ul. Slataper ustanovil svoj urad, v katerem je imel tudi načrt stanovanjske hiše, ki bi jo moral z denarjem svojih strank zgraditi. Za zemljišče v Ul. La Marmora je Bernuzzi dal baje tudi 500.000 lir; zaprosil je tudi za posojilo neko banko, ki pa mu tega ni odobrila. Policiji ga je prijavila Eladia Pertot. Ker je omenjena spoznala, da Bernuzzi vse preveč odlaša z obljubljeno gradnjo stanovanjske hiše, je sama odšla na tehnični občinski urad, kjer je izvedela, da omenjena družba, ki jo je Bernuzzi ustanovil, nima pravice graditi hiše ker je zemljišče, na katerem naj bi bila hiša zgrajena, rekvirirala Zavezniška vojaška uprava. Omenjena se je seveda za svoj denar ustrašila ter je Bernuzzija prijavila zaradi sleparije. Bernuzzi je na razpravi izjavil, da je še vedno njegov namen zgraditi hišo, da pa mora seveda najti drugo zemljišče in da torej ni opeharil svojih strank.

Sodišče je oba obtoženca oprostilo, ker nista zakrivila kaznivega dejanja.

Predsednik Zulmin, tožilec Pascoli, zapisnikar Magliacca. Obtoženca sta branila adv. A. Camber in Poilucci.

KRITIKE IN POROČILA

Predavanje o pisateljici Nadlišek-Bartolovi v Barkovljah

S sinočnjim predavanjem v Barkovljah je Narodna in študijska knjižnica na pobudo kroga tržaških Slovenk začela s ciklusom predavanj v naši bližnji in daljni okolici. O pisateljici Svetoivančanki Marici Nadlišek - Bartolovi je spregovorila Svetoivančanka Jožica Martelančeva. Izčrpno je podala pisateljičino življenjsko in umetniško pot. V nabito polni dvorani prosvetnega društva je bilo zlasti mnogo mladinc, ki je ob koncu izrazila željo, da bi podobna predavanja bila čim bolj pogosta.

Članica SNG Zlata Rodoškova je iz izbora pisateljičinih del osvetlila takratno življenje in razmere v Trstu ter na poželju. Ob zaključku je barkovljanska mladina zapela nekaj narodnih pesmi v barkovljanskem narečju.

OB DNEVU republike

Ob prazniku republike uhaja moja misel k tistim ...dem po vaseh Primorske, ki so največ žrtvovali, naj... prenesli. Ustavlja se ob ognjiščih in se pogovarja ...ljudmi, ki so jim obrazi razorani od vtisov nekdanjih ...ozot, ki so jim lasje prezgodaj osiveli zaradi skrbi ...strahu. S temi ljudmi tako rad spregovorim o časih, ...so bili in so danes v spominu le še kot hude, prehude ...nje.

* * *

To so tisti močni ljudje, ki niso klonili v viharju ...zdejanja, ko so plameni požirali delo celih rodov in ...e fašist — zločinec iz Rima — satansko užival in se ...rohotal trpljenju naših ljudi. Smrt je plesala po vaseh Primorske svoj mrtvaški ples in se iz črne srajce ko...ene režala talcem, starcem in otrokom, ki so jih ...ive požirali plameni.

Boleli in pekli so udarci, žgalo je v srcih, toda pri...orski človek ni klonil. Res je bilo včasih breme tako ...iko, da ni dosti manjkalo, pa bi se bil zrušil na tla, ...di koder bi se ne bil več dvignil. S silo in močjo, ki jo ...e hranil za najhujše dni, je vzdržal.

Ob osvoboditvi so se vsi ti ljudje moško zravnali ...ot se zravna stoletni hrast po orkanu, ki je divjal čez ...rodove. Odpadlo je breme suženjstva, ki so ga nosili ...tri stoletja. Razgledovali so se po ruševinah požga...ih vasi. Zrela bunkerjev in trdnjav po gorah in pre...ih so bila široko odprta, prazna. Tam ni bilo več ...nega fašista za topom in strojnico, ki je po ukazu Rima — «čuval svete meje Italije —» Bilo je kot da ...rozi pred neznanim, široko odpirajo usta in ne mo...jo več spregovoriti...

Po zraku so priplule besede tovariša Tita:

«Junakom borbe naj slede junaki dela!»

Ljudje so prisluhnili voditelju partizanov — borcev ...osvoboditeljev. Vedeli so, da pomenijo njegove besede ...ibečje zaupanje. Tisti, ki je tako spregovoril, je ustanovil njihovo, ljudsko vojsko, ki je do korenin obračunala z okupatorjem in domačimi sovražniki njihove ...obode. Vedeli so, da pomenijo te besede: moško pljuniti v roke in se ne ustrašiti dela pri obnovi porušene ...in opustošene domovine.

Res ni ostalo celega skoraj nič. Tudi ni bilo kaj ...ezeti v roke. Niso Primorci tarnali in jokali nad ruševinami. Če smo prenesli toliko gorja, bomo sedaj že ...anko...

Sedem let po osvoboditvi, deset let prve zamisli no...e socialistične Jugoslavije. Primorci se s ponosom spo...injajo prispevka, ki so ga dali za osvoboditev in pri...ditev, ki so ga dali pri gradnji novega sveta. Zraslo je v njih nekaj, česar se prej niso zavedali, ker se niso smeli zavedati. Posvetni in cerkveni oblastniki, ki so jim sedeli za vratom in v dušah, tega niso dovolili. Tisto nekaj je ponos svobodnih ljudi, ki vedo kaj so, vedo kaj hočejo, ki s samozavestnim in ponosnim korakom gredo po poti novega življenja.

Včasih jim za hip zastane korak. Zazrejo se v tiste ...rnele ruševine domov, ki jih še niso mogli obnoviti. ...to bi jih tudi mogli v tako kratkem času? Preveč ...ilo uničenega in porušenega! Pri tem se jim kar ... od sebe stiskajo žuljave in razpokane roke v trde ... Močne mišice drgetajo, da jih komaj krotijo. Usta ...im pritajeno sikajo: Smrt fašizmu in njegovi mlaj...egi!

* * *

Pred dnevi sem obiskal nekatere najbolj požgane ...i na Primorskem. V tihi Idrijski dolini sem obstal ...e ne obnovljenem bajtarskem domu. Ostal je samo okvirni zid z visokim dimnikom. Vstopil sem skozi ...o nekdaj glavnega vhoda. Opazoval sem začrnele ...evine in pri tem je moj pogled obstal na visoko v ...o štrlečem dimniku. Dimnikova odprtina, široko ze... in dobil sem vtis, kakor da bo iz nje zdaj pa zdaj ...hnilo preklestvo na tiste, ki so to napravili.

Res, zaslužili so maščevanje in smrt, če bi se naši ...ntje hoteli maščevati zob za zob!

Tu je bila prijazna peč, ki je v zimskih večerih tako ...polo grela in smo se na njej pogovarjali o Prešernu, ...inkarju, Gregorčiču, o tem kako bomo pomladi zopet ...rali in sejali, kako bomo sadili sadno drevje in prepleli staro, kako bomo trebili senožeti in kako bomo ...agajali v luninih nočeh dekletom. Od trama, na katerem je bila polica za knjige, je ostal v zidu samo še ...rni ogorek. Na steni, kjer je starinska ura počasi in ...trudno tik-takala, je ostal samo še dolg zarjavel žebelj...

Nisem več vzdržal. Spomin na tiste dni se je povrnil ...ako živ, da me je zapeklo v globino duše. Bilo mi je ...ako hudo, da nisem mogel takoj med ljudi. Odšel sem proti bližnjemu gozdičku. V šelestenju od jesenskega ...onca pobarvanega listja, je z veje na vejo obotavljaje odpadalo, kot bi se nikakor ne moglo posloviti od ...onca, svetlobe in žvrgolenja ptic, sem se kmaj, komaj ...miril.

Na tisoče je bilo takih domov po Primorski, na tisoče ...ruzin, ki jim je črni okupator uničil družinsko srečo ...mir.

Zato pa danes take ruševine vpijejo in obtožujejo ...r zahtevajo popravo krivic in povračilo škode od tistih, ...so jo povzročili. Ne nam, ki smo že v borbi pokazali, ...smo za bratstvo med narodi: našim sosedom, ki ...danes znova požrešno gledajo čez plot na naše svobodno ...ozorišče, veljajo besede Prešerna:

«... Da smo očeta enega sinovi,
ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi,
da ljubit' mor'mo se, prav' uk njegovi ...»

OGAREV

Vpliv Vatikana v organizaciji UNESCO

V organizaciji UNESCO je nastala kriza iz političnih in finančnih razlogov. Do krize je prišlo neposredno zaradi tega, ker so ZDA zahtevale znižanje proračunskih izdatkov te organizacije in ker se večje število njenih članic protivi sprejemu vanjo Francove Spanije.

V zvezi s sprejemom Francove Spanije v organizacijo UNESCO, dobiva njeno tajništvo vedno več protestov, tako od posameznih javnih in kulturnih delavcev in naprednih političnih organizacij, ki izražajo svoje ogorčenje nad tem sprejemom.

Spodaj prinašamo izjave, ki so jih s tem v zvezi dali nekateri vidnejši jugoslovanski kulturni in javni delavci.

JOSIP VIDMAR:

Sprejem Francove Spanije v UNESCO se mi zdi politično cinično dejanje. Teorija fašizma, se pravi brutalnega nasilja, ni in ne more biti v nobenem primeru v skladu z osnovnimi nalogami mednarodne organizacije za kulturno izmenjavo in za dvig kulturne ravni v vseh narodih in ljudstvih sveta. Popolnoma razumljivo je tedaj da vzbuja sklep UNESCO ogorčenje med vsemi svobodoljubnimi narodi, da je naš delegat v izvršnem odboru UNESCO Vladislav Ribnikar odstopil in da je potrebna revizija našega odnosa do UNESCO sploh. S takim gaženjem logike politične morale in dejavnosti se jugoslovanski kulturni delavci ne morejo strinjati in njih enodušni protest je dokaz, da se zavedajo svoje naloge, ki jo imajo kot predstavniki naših narodov v tej svetovni organizaciji za kulturo.

MIROSLAV KRLEŽA:

Da je prišel Franko v UNESCO, nas ne preseneča. Od prvega dne, ko se je pojavil, spada med favorite rimske kurije. Kakor je pokazal evharistični kongres v Barceloni, vatikanske simpatije za Franca ne popuščajo. Intelektualni vpliv Vatikana se čuti v organizaciji UNESCO od začetka in vsi, ki v okviru te mednarodne organizacije opravljamo kake funkcije, se vprašujemo, če ima smisel izgubljati čas za to ne preveč duhovito glumo.

Odstop naših zastopnikov ni v neposredni zvezi s primerom Franca. Imamo neposredne in prijateljske zveze z republikansko Spanijo. Iz uprave UNESCO smo se umaknili iz več proceduralnih razlogov. Od prvega dne smo bili za pravično stvar Španske republike, ki danes ni manj pravična, čeprav je od tedaj poteklo že 16 let.

DR. FRANC ZWITTER:

UNESCO je organizacija, ki naj v smislu Združenih narodov skrbi za mednarodno kulturno sodelovanje na osnovi prepričanja, da je vse človeštvo v kulturnem oziru vendar celota in da je treba pospeševati kulturni razvoj vseh narodov. Zato v resnici preseneča misel, da naj bi v taki organizaciji zavzela svoje mesto država, katere režim je vendar nastal kot sestavni del fašističnega gibanja in ki miselnost tega gibanja izraža še danes v svoji notranji in zunanji politiki.

CIRIL KOSMAČ:

Vsi vemo, da je Francova Spanija zakoniti otrok hitlerizma in fašizma. Vsi vemo, da smo se v drugi svetovni vojni borili proti hitlerizmu in fašizmu. Premagali smo hitlerizem in fašizem, ostala pa je Francova Spanija. In po kakšnih načelih je bila zdaj Francova Spanija sprejeta v UNESCO? Po načelih, ki so v očitnem temeljnem nasprotju z načeli OZN. Ali so podobna načela prevladala tudi pri znižanju proračuna za UNESCO? Razumljivo je, da Jugoslovani, ki smo zvesti temeljnim načelom OZN, z ogorčenjem protestiramo proti sprejemu Francove Spanije v UNESCO in da z zaskrbljenostjo gledamo na nadaljnji razvoj in delo te mednarodne organizacije, ki v njej sodelujemo in jo podpiramo z vsemi močmi.

ING. FILIP KUMBATOVIC:

Prepričan sem, da bodo kulturni delavci po vsem svetu odločno protestirali proti sprejemu Francove Spanije v UNESCO in proti znižanemu proračunu, saj predstavlja UNESCO eno izmed pomembnih ustanov Združenih narodov, ki naj bi po načelih demokracije združevala kulturno dejavnost vseh narodov sveta, kajti znižani proračun onemogoča polno dejavnost te ustanove, francistična vlada pa izpoveduje v svojih izjavah in v svojih dejanjih fašistično, to je antidemokratično ideologijo.

Tudi pod Avstrijo so se istrski Slovenci krepko borili za svoje šole in druge vzgojne pridobitve. Na sliki vidimo slovenski otroški vrtec v Dekanih leta 1907. Dokumente o kulturno-prosvetnem življenju in borbi istrskih Slovencev si morete ogledati na razstavi «Slovenci ob Jadranu» v Kopru, ki ostane odprta še danes.

NEMCI UPAJO NA EVROPEIZACIJO POADIŽJA

„Libijo in Cirenajko ali Južno Tirolsko in ne Trst in Južno Tirolsko"

Avstrijski in nemški tisk piše: kar so delali fašisti z odkritim nasiljem, to delajo demokristjani z zvijačo - Lažnive statistike - V polemiko posegel sam Gruber

Zadnje volitve na Južnem Tirolskem je prikazal italijanski list kot uspeh demokristjanov. V resnici pa imajo Nemci v bocenski provinci dvetretjinsko večino, v trentinski regionalni skupščini pa toliko sedežev, da so skoraj ječek na tehtnici, na vsak način pa najmočnejša opozicionalna skupina.

Demokristjanski list «Il Popolo» je skušal po eni strani prepričati svoje volivce, da so to pot glasovali za demokristjansko listo kompaktno vsi Ladinci, po drugi strani pa, da je pripisati porast nemških glasov v bocenski pokrajini okolnosti, ker se je v zadnjem času vrnilo iz Nemčije in Avstrije nad 20.000 južnotirolskih optantov, ki so volili za nemško listo.

Vsaka laž, posebno pa laž demokristjanske propagande, ima glede obeh primerov kratke noge. Po zadnjih statističnih podatkih razvidimo, da je kljub velikemu pritisku, ki so ga izvajale italijanske oblasti nad ladinskimi volivci, volilo 4.172 Ladincev za nemško kandidatno listo in le 2.079 Ladincev je oddalo svoj glas za demokristjane. Tako je zmagala lista «Planike» tudi to pot v dolini Groedner in Gader, kjer prebiva ladinski element.

Glasilo južnotirolskih Nemcev «Dolomiten» zavrača tudi trditev glede optantov in jo imenuje navadno potvorbo statističnih podatkov. List navaja, da se je v zadnjih štirih letih vrnilo na Južno Tirolsko le nekaj nad 4.000 optantov, od katerih pa je imelo volilno pravico kvečjemu 2.000 Nemcev. Glede na to, da je prejela pri zadnjih volitvah nemška lista okrog 5.000 več glasov kakor pa leta 1948, je treba pripisati ta porast edino temu, da so se južni Tirolci udeležili teh volitev v večjem številu odnosno, da so mnogi od njih, ki so leta 1948 glasovali za druge stranke, oddali sedaj svoj glas za nemško ljudsko stranko.

Poživitev južnotirolskega vprašanja

Italijanske stranke, ali pravilnejše ves italijanski sistem ter upravna praksa, združena z zatiranjem nemške manjšine je doživela pri zadnjih volitvah še mnogo večji moralni poraz. List «Dolomiten» odkrito piše, da so Nemci pri teh volitvah spoznali, da se demokristjani s svojimi laživerskimi nazori ne razlikujejo prav nič od nekdanjih fašističnih ustrahovalcev, kadar gre za to, da je treba teptati pravice narodnostne manjšine. Pa ne samo: te volitve so dale tudi nemškim rojakom v Avstriji in Nemčiji priliko, da so poživili svoje zanimanje za južnotirolsko vprašanje.

Na razmere, ki vladajo v Poadižju pa je posvetil zlasti solnograški list «Berichte und Informationen» z dne 14. novembra, kjer navaja: «Če povemo, da se mora nemška ljudska skupina na Južnem Tirolskem kljub svoji večini trdo boriti za obstoj, potem ne pretiravamo, temveč smo se rajši izrazili zelo milo. Na prvi pogled se zdi, da je Južna Tirolska, če primerjamo nekdanje kruto vladanje pod Mussolinijem in šolsko politiko Gentilija s sedanjo avtonomijo, lahko vesela, češ da upoštevajo njeno narodno posebnost. Toda, kar je delala Italija za raznarodovanje južnih Tirolcev v fašistični dobi z odkritim nasiljem, zavoljo česar večkrat ni bilo učinkovito, to dela današnja Italija z zvitimi metodami, predvsem pa z gospodarskim prodiranjem in z raznimi načini ravnanja, ki se jih poslužuje uprava in finančna sila 45-milijonskega naroda...»

Člankar navaja nato poglavitne faktorje današnjega poitalijančevanja južnotirolskih Nemcev: 1. pospešeno priseljevanje Italijanov, 2. zavlačevanje rešitve vprašanja glede povratka optantov, 3. resen gospodarski položaj južnotirolskih kmetov in 4. poživljanje protinemške propagande.

Nato list nadaljuje: «Nemškim kmetom gre mnogo slabše, kakor pa italijanskim priseljencem, ker jim manjka državna pomoč. Italija gradi na Južnem Tirolskem, kjer le more, industrijske in druge obrate, pospešuje naseljevanje trgovcev vseh vrst, gradi elektrarne itd. ter kliče delovno silo iz Zgornje Italije. Isto velja za državne uradnike, ki so ostali še izza časa pred drugo vojno in so vsi Italijani, kakor so samo Italijani tudi uradniki, ki prihajajo v Poadižje po drugi vojni.

Tudi druga mesta v javni upravi, zlasti tista, ki so dobro plačana, so v rokah izključno samih Italijanov. Italijani so celo pismonoše v še tako majhni čisto nemški vasici, čeprav novodošli pismonoša ne zna niti besedice nemški. Iz tega razloga tvori hrbtenico južnotirolskega nemštva kmetski sloj.

Podobne članke objavljajo v zadnjem času tudi veliki listi iz Zahodne Nemčije kakor «Frankfurter Allgemeine» in «Rheinischer Merkur». V zadnjem listu čitamo pod naslovom «Problem Nr. 1» ostro kritiko proti ukrepom italijanske uprave glede optantskega vprašanja. Vso italijansko zakonodajo, ki ureja to vprašanje, imenuje kratko in malo «gumiparagraf». Pri tej priložnosti prihaja dopisnik pred nemško javnost prvič z izvirno mislijo o evropeizaciji Južne Tirolske ter piše:

«Napraviti bo treba še dolgo pot preden bo na Južnem Tirolskem uresničena avtonomija in preden bo prišlo do mirnega sožitja obeh narodov. Mnogi južni Tirolci so stavili svoje upanje na politično združitev Evrope. Toda končno se obrača upanje mnogih Nemcev na evropeizacijo Južne Tirolske, ki se ji Italija, zlasti ko se je tako živo zavzela za evropeizacijo Posarja, ne bo mogla ubraniti.»

Gruber - De Gasperi

V zadnjem volilnem boju pa je zaradi vsebine svojega govora v Tridentu dobil moralno zaupnico sam De Gasperi, ker je zatrjeval, da je avstrijskega zunanjega ministra prisilil, da je prepustil Italiji Južno Tirolsko. Tako se je De Gasperi pred svojimi volivci hotel pobahati, češ da je v tem le njegova zasluga, da je pritisnil Gruberja pri pogajanjih ob zid... Sedaj mu je Gruber odgovoril indirektno s tem, da je listu «Tiroler Tageszeitung» v Inomostu dovolil objavljati poglavje iz svoje še nedotiskane knjige «Vprašanja avstrijske zunanje politike od leta 1945», v katerem obravnava južnotirolsko vprašanje.

Tu navaja, da je med tirolskim nemškim kmetskim ljudstvom in Italijani nepremostljiv prepad, ki ga je še povečal fašizem s svojim nasilnim poitalijančevanjem; dalje, kako je Hitler nagradil svojega pajdaša Mussolinija s pogodbo, ki je določala izselitev južnotirolskih Nemcev. Pri tem piše Gruber dobesedno: «Leta 1945 je storila Avstrija vse, da bi omogočila Tirolcem, da bi se vrnili v domovino. Svetovno javno mnenje se je povečini zavedalo krivice, ki je bila prizadejana Tirolcem leta 1919, toda žal je bilo Američanom to vprašanje docela nepoznano, do zasedanja mirovne konference pa je bilo nemogoče, da bi Avstrija mogla pri ameriški javnosti vzbuditi zanimanje za maloštevilno kmečko ljudstvo na Južnem Tirolskem. Nasprotno pa je del opozicije na Angleškem, ki jo je vodil Churchill, zagovarjal mnenje, da je treba Južno Tirolsko vrniti Avstriji.»

Nato Gruber trdi, da je morala Avstrija žrtvovati to deželo prav zaradi Italije. «Vprašanje italijanskih kolonij, tako nadaljuje Gruber, je za Avstrijo posebnega pomena, ker so bile neposredni vzrok za mišljenje, ki je bilo na Zahodu na splošno razširjeno, in sicer, da je nemogoče pričakovati od Italije, da bo privolila, da ji odtržejo ozemlje tudi na njeni severni meji. Libijo in Cirenajko ali Južno Tirolsko, to je bila izbira med obema možnostima.

Seveda je imel že tedaj veliko vlogo pomislek o negotovem položaju v Egiptu in ob Suezu, kriva pa je bila tudi nejevolja, ker so se borili avstrijski vojaki na nemški strani ter notranjepolitična uredba ZDA, kjer ima v politiki neverjeten vpliv tisk in tako imenovane pressure groups, od katerih je prav italijanska najbolje organizirana, poleg tega, da je v ZDA zelo mnogo Italijanov, ki prebivajo v važnih političnih središčih kot v New Yorku, Chicagu itd. Ameriška politika pa si pusti iz obzirov do teh skupin svojo smer večkrat diktirati...»

Tako vidimo, da so po besedah Gruberja De Gasperijeve zasluge zelo majhne, ker je Italija ohranila Južno Tirolsko in da se je bahal v Tridentu s pavovim perjem. Zato pristavlja list «Dolomiten»: «Ta opis nam je povedal nekaj docela novega; zvedeli smo, da je dobila Italija Južno Tirolsko samo zato, ker je izgubila kolonije. Do sedaj, zlasti pa leta 1946, ni bilo nikdar govora o zamenjavi Južne Tirolske za kolonije, pač pa o zamenjavi Trsta za Južno Tirolsko. Vedno smo morali poslušati: Če vzamemo Italiji Trst, potem ji ne moremo iztrgati še Južne Tirolske. Danes nima praktičnega pomena, če vemo, kaj je dovedlo do odločitve glede naše domovine. Pač pa upamo, da nam bo režim združene Evrope pripomogel, da bo nastopilo vsaj omiljenje, če že ne odprava vseh trdot pariške pogodbe...»

De Gasperi se torej moti tudi v tem, če misli, da vidijo Nemci v sedanjem stanju dokončno ureditev južnotirolskega vprašanja. Na transparentu južnih Tirolcev je zapisano: evropeizacija, združena Evropa, heim ins Oesterreich!

Obešenjaški humor

Iz psihologije je znano, da ni človeka, ki bi bil sam pred sabo zločinec. Zločinec v prvi osebi je psihološki nesmisel, objektivno nekaj povsem nemogočega in čisti absurd.

Vsak človek, pa naj bo še taka propalica in kriminalec, je tak predvsem za druge, ki vrednotijo njegova dejanja in jih v svoji etični vesti ogorčeno zavračajo. In dokler ostane njihova vest budna in živa se bodo v svojem vsakdanjem življenju podobnih dejanj izogibali. Popolnoma nemogoče je torej storiti nemoralno dejanje in biti hkrati prepričan, da je to, kar delam nemoralno, zločinsko in vse obsodbe vredno. Odločiti se za dejanje in pri tem točno vedeti, da gre prav za tako moralno nedopustno dejanje, in ga kljub temu storiti: nekaj podobnega ne zmore nihče, ker je nemogoče hkrati nekaj storiti in se temu protiviti. Dokler dejanja, ki bo predmet našega etičnega vrednotenja, še ni, manjka tudi «zločinec«; čim pa imamo pred seboj dejanje, zločin, smo izgubili zločinca. Zločinec ni torej živa oseba, ampak dialektično nasprotje živega, etično orientiranega človeka, mrtva, kristalizirana groza človeške vesti.

Iz tega izhaja: prvič, da zavestnega zločinca ni, ker je nemogoče, da bi se človek odločil za dejanje, ki ga pri polni etični zavesti smatra za zločin. Če se pa odloči za dejanje, ki ga, ko je že izvršeno, ogorčeno zavrne in gleda nanj z grozo, pa spet ni zločinec, ker ni hotel napraviti zločina, ampak uveljaviti svojo voljo na način, ki ga po izvršenem dejanju z ogorčenostjo zavrača, kadar ga zavrača in če ga zavrača. Drugič, da sta pred tako imenovanim zločincem dve možnosti: ali da se svojega dejanja kesa, in s tem dejanje uniči, ali da se ne kesa, in s tem prizna dejanje za svoje. Toda i v prvem i v drugem primeru nimamo opravka z zločincem, ampak v prvem primeru s človekom, ki mu je etična vest začasno zamrla in otrpnila, v drugem primeru pa s popolnoma normalnim človekom, ki ga je sicer «polomil», a nič več in nič manj, kot se to dogaja brez izjeme prav vsakemu zemljanu («vsi smo morilci»; «tudi svetnik greši najmanj sedemkrat na dan»).

Drugih možnosti ni niti teoretično niti praktično. Edino izjemo tvorijo primeri iz kominformovske sodne prakse. Kar se na njihovih sodnih razpravah dogaja je nekaj tako neverjetnega in fantastičnega, da človek res ne ve, če se ga glava še drži, in če je glava sploh še potrebna pri takem brezobzirnem teptanju najosnovnejših načel zdrave pameti.

Sodna praksa v kominformovskih deželah nas je že navadila na marsikaj, marsikaj smo danes že v stanju pogoltniti, ne da bi trenili z očesom. A to, kar se dogaja na razpravi proti 14 kominformovskim voditeljem v Pragi presega vse, kar se je do sedaj vedelo o zmagoviti NKVD-jevski praksi v odkrivanju zagrizenih izdajalcev, vohunov trockistov, titoistov, sionistov, kapitalističnih agentov, ubijalcev in najraznovrstnejših tolovajev in propalic v vrstah najzvestejših in do včeraj spoštovanih in slavljenih hlapcev in agentov SZ in velikega Stalina.

14 vodilnih čeških kominformovcev, med njimi celo generalni tajnik češke kominformovske stranke, t. j. 14 najzvestejših služabnikov sovjetske kaste, ki so do sedaj slepo in pokorno na ukaz iz Moskve zatirali in preganjali svoj lastni narod, ga izkoriščali in priganjali na delo, da bi mogli nasititi brezdanji moskovski apetit, so obdolžili, da so takorekoč od svojega rojstva delali kar je bilo v njihovih močeh, da bi prizadejali čim večjo škodo SZ. Vsa njihova preteklost je le ena sama veriga zločinov, in česar jim ni naprtila NKVD, so si naprtili sami, v sadističnem zadovoljstvu, da jih ves svet more videti v podobi zverinske pošasti, ki ima človeškega le ime.

Sistem, ki more pripraviti človeka do tako nizkotnega dejanja, da s posebnim zadovoljstvom in, skoro bi rekli s samodopadenjem pluje na vso svojo preteklost, in k lumparijam, ki mu jih nalaga državni tožilec, dodaja povsem nepotrebno še celo vrsto dejanskih ali umišljenih lumparij, kakor da se ga vsa ta tragikomedija sploh ne tiče — je nedvomno višek človeške pokvarjenosti, sistem, nasproti kateremu je srednjeveška inkvizicija le nedolžno otroško igračkanje.

Vsi so buržuji, kozmopoliti, trockisti, vohuni, izdajalci ubijalci, itd.; vsi so agenti vseh mogočih in nemogočih vohunskih centrov, dvojni, trojni, deseterni agenti... In to od mladosti. Taka je strahotna stvarnost NKVD-jevskega sistema! Vsi so lopovi in kriminalci, od prvega do zadnjega. Čim višji je položaj, tem večji je zločin. Vsi so kriminalci, od Stalina pa do zadnjega funkcionarja, da o tako imenovanem imperialističnem svetu sploh ne govorimo! Razlika je le v tem, da je danes nekdo tožitelj, drugi pa toženec; jutri pa bo, po opravljenem poslu, isti tožitelj zasedel mesto včerajšnjega toženca in obvisel na istih vislicah. Ta proces je tembolj neizbežen, čim višje se bo današnji tožitelj povzpel v svoji vdanosti in privrženosti veliki SZ in velikemu ter genialnemu Stalinu.

«Srečen bom — pravi Andrej Simon, bivši pomočnik češkega zunanjega ministra in soobdolženec na praškem procesu — če se me ne bo kaznovalo drugače kot s smrtjo na vislicah!» Vanitas vanitatum et omnia vanitatum. Mož zahteva smrt na vislicah in izjavlja, da bi vsaka drugačna kazen predstavljala zanj nesrečo! Pravi obešenjaški humor.

Kaj naj naredi praški sodnik spričo tako odkritega hrepenenja po vislicah? Naj mu ugodi? Naj mu ne ugodi? Odločitev je težka, predvsem za kominformovskega sodnika. Če mu ugodi, bi utegnil dejansko osrečiti človeka, in to bi ne bila nikakršna kazen za zločin, Vrhu tega pa je že sama želja po vislicah izrazita protisovjetska kleveta, ker se iz te želje da sklepati, da je boljša smrt kakor življenje v moskovskem socialističnem raju. V tem primeru bi bila primernejša popolna oprostitev, ker bi bila to zanj najhujša kazen. Na drugi strani pa se mož morda le iskreno kesa svojega zločina, in bi v tem primeru vendarle ne bilo pravično osvoboditi tako skesanega grešnika. Kaj storiti? NKVD je za vislice; obdolženec je za vislice kar navdušen. Kaj še hočete? Ustreči obema tu res ni težko.

In tako se v rajski deželi socializma vrste vislice za vislicami.... Še dobro niso snelli prejšnjega obešenca, že čakajo drugi, in na njihovih obrazih moreš opaziti izraz neverjetnega zadovoljstva in sreče; v njihovi duši pa se poje hvala velikemu Stalinu, ki je s svojo genialno modrostjo tako poenostavil svet, da ti je vseeno ali živiš na tleh ali visiš na vislicah.

Prof. dr. France Koblar novi rektor Akademije za igralsko umetnost

Pred kratkim je bil izvoljen za rektorja Akademije za igralsko umetnost prof. dr. France Koblar. Novi rektor spada med vodilne slovenske slovstvene zgodovinarje, kritike in publiciste. Pomembno je bilo tudi njegovo delo kot gledališkega kritika. Prof. Koblar je poleg prejšnjega rektorja dr. Vladimira Kralja in prof. Filipa Kumbatoviča v lanski sezoni predaval tudi našim tržaškim gledališčnikom ter se pri tej priložnosti obenem dodobra seznanil z razmerami v našem gledališču in s težavami, s katerimi se mora SNG v Trstu boriti.

KULTURNE VESTI

TEODOR VAVAJANIS.

grški dirigent in umetniški vodja državnega simfoničnega orkestra v Atenah, je gostoval v Jugoslaviji. O tem učencu slavnega dirigenta Dimitrisa Mitropulosa se jugoslovanska kritika zelo pohvalno izraža.

FERNANDEL

bo najbrž igral Don Kihota, ki ga namerava izdelati režiser *Marcel Pagnol. Jean Renoir* pa bo napravil film *Prva ljubezen* po noveli Čehova; glavno vlogo bo imela Danielle Delorme. — Iz novinarskega življenja pa je film *«Les dents longs»*, ki ga je pred kratkim pripravil *Gelin*, ki je imel v njem tudi glavno vlogo poleg svoje žene Danielle Delorme; film je napravljen po istoimenskem romanu Jacqueseа Roberta. — V zvezi s proslavami petdesetletnice smrti Emila Zolaja pripravlja *Jean Vidal* dokumentarni film, za katerega bodo uporabljeni doslej še neobjavljeni dokumenti. Družba Elysée film pa pripravlja novo obdelavo filma «Nana» po znanem Zolajevem romanu. — *Maurice Clavel* bo filmal Stendhalovo delo *«Nina de Vanguel»*; igrala bosta Alain Cuny in Odile Versois. — *Jean Poul Le Chanois* namerava izdelati po *«Pismih iz mojega mlina»* Alphonsa Daudeta film, v katerem bi bile obdelane štiri izmed novel iz tega dela.

V kraški julijski senci

Slišali smo, da mladina beži iz dežele in da je med vzroki za bega eden izven naše morebitne drugi pa v nas... Tudi ta izraz ima dve enaki lici... hočejo reči, da je temu begu s človeškega doma, pomanjkanju stanovne izobrazbe, splošne zastarelosti nacionalnih sporov glavni vzrok kapitalistični izkoriščevalni ustroj: vsa ta in druga vprašanja bi ta demokratično postopno rešila...

«Tudi tržaško vprašanje?», z nasmehom vpletel Tone. «O, tudi to, če bi v takšnem ustrojenem ustroju obstajalo» je rekel Milan.

«Danes pa obstaja» je poudaril Tone.

«Obstaja tržaško in še mnogo njemu enakih vprašanj... Mnogo zmede... sporov, nasprotij, sovraštva in še polno takšnih protiljudskih pojavov, obstaja mnogo slabe krvi... kot bi rečemo... v družinah in med sosedi... med vasjo in mestom... med to in ono državo... Če vzročenimo kaj je krivo temu, bomo nazadnje izsledili samo en osnovni vzrok: «kapitalizem».

«Eh» — je zamahnil Dreja z roko mimo glave — «zdi se mi, da se bomo z rešitvijo tega trdovratnega vprašanja tako hitro ne bo...»

«Kdo bi to vedel!?... Pravijo, da se morata za nekaj pogajati vsaj manj dva pogodbenika. Za Trst jih imamo... Nekje za kulisami jih je še več. A kaj pomaga, če pa je med tema dvema razumevanje in dobra volja za pošteno rešitev samo na eni strani!... Saj nam je na vse, kar smo slišali o kapitalizmu ali njegovi najvišji obliki — imperializmu, ta stvar jasna. Ta je lačen tuje zemlje, in to iz treh razlogov: ali da jo gospodarsko izropa... ali da uniči morebitnega konkurenta... ali mu je potrebna v vojnostrateške namene. Pri tržaškem vprašanju nima italijanski imperializem na naši zemlji kaj ropati in zato ostaneta ostala dva razloga. Drugi pogodbenik si varuje svoje in si to prilagaja za ureditev čim boljšega in lepšega življenja. Prvi ljubi svojo preteklost in se z njo hvali, drugemu je preteklost neprijeten spomin na strašno ponižanje naroda s samo enim veličastnim obdobjem, ko je izvojeval narodno svobodo. Zato gleda toliko bolj smelo v bodočnost... Prvi bi rad zaustavil kolo zgodovine, drugi si zgodovino naglo kuje in v ta namen ponuja prvemu roko sprave in sodelovanja, enakopravnost in resnične demokracije, ne da bi pri tem obnavljal sovraštvo za vse, kar mu je ta storil, ko je z orožjem prinesel njegovi zemlji plamen in pepel...»

Na te moje besede je rekel Dreja: «Zadosti ponujamo, hočem reči, da ponuja kri naše krvi... Pravim, da je velik, kdor more pozabiti grozote sovražnika, samo da bi dosegel mir.»

«Velik je, velik» je ponovil bolj zase Jože, ki sta mu ostali mladenič in Tone pritrjevala.

«Tako veliki bodo postali tudi drugi narodi», je rekel Milan z visokim glasom, «in to kmalu, kmalu... Čas naglo melje... kar so prej vršila stoletja, vršijo danes deset ali celo petletja... Pritlikavci se spreminjajo v velikane... majhne ribe v velike... A spet vam rečem: velikane rodi samo borba, bodisi v tej ali oni obliki... Le z borbo proti lastnim krvosesom se bodo narodi zbližali... Tako se bomo tudi mi brez težav pošteno dogovarjali z našim zahodnim sosedom. Ali je med enim in drugim delovnim ljudstvom kakšna razlika?»

Jožetovemu sovrstniku je na to kar samo ušlo: «Borba in borba... Kdaj pa bomo uživali življenje?»

Tone, ki je bil izredno dobre volje, je vzkliknil: «Francetu je všeč šeškanje... malo na hop, hop... frk sem, frk tja, s tisto kroto... z vešpo... malo v «kafe» v mesto...»

Fantu je bilo malo nerodno, ko je šlo vsem na smeh. «Saj ni to nič hudega», je rekel, «Nič ni hudega, le aržet te imenitno prepiha» je dodal Tone in takoj za njim pa Milan: «Seveda ni to takšna slabost... fantovanje je in junačenje, ki smo z njim vsi pili manjšo ali večjo bratovščino... A jaz vas vprašam: kaj bi bilo, če bi na primer imeli vsega dovolj in bi življenje samo uživali?»

«Crknili bi» je bruhnilo iz Tonetovih prsi, «in prav bi bilo, da bi takoj crknili; brez dela in jela, ni veselja in uživanja!...»

«No, torej... delo-življenje, brezdelje-propast... smrt... Ali ni delo borba? Borba je... Tako je in tako bo tudi ostalo... Temu se ne moremo in niti ne smemo izogibati.»

«Saj pravim... večno garanje», je tiho šepnil France Jožetu. Milan je to slišal in nadaljeval: «garanje, misliš suženjsko delo. Da, to je tisto, proti čemer se borimo in se tudi moramo boriti... Kaj smo rekli prej?... Tovarne delavcem... zemljo kmetom!... Tako bomo dosegli pravično nagrado za delo... to pa ni več suženjstvo..., in uživali primeren oddih: počitek in razvedrilo, koristno zdravju, srcu in duši, ne pa takšno kot nam ga danes vsiljujejo film in kabaret, kar nam mrcvari telo in duha ter pači življenjski smisel in voljo... Mar ni to vredno borbe vseh mogočih naših prizadevanj?! Če želiš, dragi mladenič, da boš iz sklede zajemal več in boljše, moraš za skledo tudi prispevati. Če boš samo čakal, da ti bodo drugi napolnili skledo... mislim reči: da nas bodo drugi rešili okov suženjstva, si v veliki zmoti. Svoboda ni vlačuga, le z žrtvami si pridobimo to dragoceno vrednoto. Kdor te uči drugače in mogoče šepeče o nekem velikanu, ki bo vsem prinesel raj na zemljo, te vara. Ta sam ne pozna svobode, niti je ne more želeti drugim.»

«In kako naj se mi tukaj borimo?» je vprašal Jože.

«To že delamo; vendar ni rečeno, da je vsaka naša borba pravilna. Vedeti moramo, da more biti naša borba uspešna samo, če se enotno bori vse delovno ljudstvo... vsi ročni in umski delavci, ali delavci, kmetje in izobraženci, smo na pravi poti. V ta namen moramo najprej ločiti naše prijatelje od naših sovražnikov... prijatelje našega naroda in njegovega delovnega ljudstva... Kdor je pristaš preteklosti in njenih socialnih krivic... kdor si ne pirzadeva za dvig naše kulture in prosvete, za enakopravnost našega jezika in vsega, kar potrebujemo za naš telesni in duhovni napredek, ta je sovražnik resnične demokracije in seveda tudi delovnih ljudi.»

«Kateri so ti naši sovražniki?» se je oglasil Tone in mi pomežiknil, češ, naj Tone pove tudi to.

*«Ej, dobro jih poznaš!... Ni nam jih treba iskati samo v vrstah italijansk

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME

Vremenska napoved za danes: Oblačno z meglo. — Temperatura brez spremembe. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je dosegla 11.8; najnižja 9.8 stopinje.

RADIO

Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 8.30: Ob dnevu republike. 9.00: Ludwig van Beethoven: Simfonija št. 5 v e-molu. — **Trst II.:** 19.15: Koncert sopranistke Otta Ondine. 22.00: Liszt: Koncert za klavir št. 2. — **Trst I.:** 22.30: Koncert pianista L. Lessona. — **Slovenija:** 10.00: Dopoldanski simfonični koncert del jugoslovanskih avtorjev.

MOČ OBOROŽENIH SIL LJUDSKE KITAJSKE

Trije milijoni mož in 2000 letal

Po načrtih ameriškega glavnega stana se predvideva nov razvoj vojnih operacij na korejskem bojišču

LONDON, 28. — Po informacijah, ki so jih zbrali v Londonu, razpolagajo oborožene sile Ljudske Kitajske s tremi milijoni mož, ki jih podpira dva tisoč vojaških letal. Glavnina te vojske naj bi bila razmeščena na severnem področju ogromnega ozemlja, in sicer v Mandžuriji in v pokrajini Sinkiang. Okrog milijon vojakov pa je razmeščenih v južnih pokrajinah.

Kar zadeva letalstvo, domnevajo, da imajo Kitajci tisoč letal na reakcijski pogon. To so v glavnem ruski lovci, ki jih borci Združenih narodov na Koreji že poznajo. Podrobne informacije o razmestitvi kitajskih sil pa so naslednje: okrog 900.000 mož v Mandžuriji, okrog 750.000 v Singkiangu, okrog 500.000 v pokrajinah, ki mejijo na Birmanijo in Sijam, okrog 600.000 v pokrajini Kanton in vzdolž obale nasproti Formozi. Tu seveda niso vštete sile na korejskem bojišču.

Sodeč po teh vesteh, doteka vojni material iz Sovjetske zveze še dokaj redno in po vseh krajih Kitajske imajo tečaje, kjer vežbajo moštvo v uporabi modernega orožja. Kitajci pogrešajo le orožje najnovejših vrst in bombna letala.

Glavna skrb sovjetskih in kitajskih oblasti je trenutno izpopolnitev komunikacijskih zvez med obema državama. Sedaj grade nove železniške proge preko Mandžurje in Mongolije. Železniška proga, ki veže Sibirijo z Uln Batorom v Mongoliji, bo podaljšana do Kalgana v notranjosti Mongolije.

Kakor poročajo iz New Yorka, so poveljniki ameriškega glavnega stana izdelali tri različne načrte za premaknitev z mrtve točke vojnih operacij na Koreji.

Namen teh načrtov naj bi bil: kar zadeva vojsko, okrepiti ameriške čete s tem, da bi se poslalo nadaljnji dve ali še več divizij na Korejo in izvežbati ter opremiti še nadaljnjih šest južnokorejskih divizij. To povečanje zavezniških sil bi prisililo nasprotnike k pogajanjem za zaključek premirja. Mornarica: izvesti izkrcanje v nasprotnikovem zaledju, ki naj bi bilo podobno izkrcanju v Inčonu jeseni 1950. leta. Temu načrtu so naklonjeni tudi «Marines». Letalstvo: razviti južnokorejske sile do take mere, da bi lahko same prevzele obrambo države, nakar bi se ameriške in zavezniške čete lahko umaknile. Letalstvo pa se baje odločno upira načrtu mornarice o skupni ofenzivi. V zvezi s tem načrtom naj bi bil Eisenhower vprašal za mnenje poveljnika glavnega stana Omara Bradleya, ki naj bi bil priporočil razvoj južnokorejskih sil ne da bi pri tem dopustili razširjenje vojne.

LONDON, 28. — Znani kinematografski magnat Artur Rank je izjavil, da ni še nikdar slišal govoriti o slavnem italijanskem tenoristu Benjaminu Gigliju. Rank se je namreč zagovarjal pred sodiščem zaradi neke zadevščine, ki spada v njegovo stroko in ko je prišlo do razpravljanja o kinematografskih umetnikih, se je razvil med sodnikom in Rankom naslednji dvogovor: «Kaj pravite o Benjaminu Gigliju», je vprašal sodnik, «mar ni najbolj slaven tenorist med liričnimi umetniki?» «Prav nič ne vem», je odvrnil Rank. «Mar niste slišali govoriti o Benjaminu Gigliju?» se je začudil sodnik. «Ne», je suho odvrnil Rank. «Vedite», je zaključil sodnik, «da ima Gigli odličen glas».

LETALSKA NESREČA V ZDA

36 smrtnih žrtev

TACOMA, 28. — V bližini Tacome v državi Washington, se je danes zaradi goste megle ponesrečilo štirimotorno vojaško ameriško transportno letalo, ki je prenašalo ameriške vojake in njihove družine z Aljaske. Na letalu je potovalo 39 oseb, t. j. 7 članov posadke, 18 vojakov in 14 civilistov. Po zadnjih vesteh je nesreča zahtevala 36 smrtnih žrtev. Po tej vesti so katastrofo preživeli le en deček in dva pilota. Letalo je popolnoma zgorelo.

NEW YORK, 28. — Sovjetska delegacija v OZN je priredila sprejem, ki so se ga udeležili predstavniki nekaterih delegacij v OZN. Na sprejemu pa ni bil navzoč glavni tajnik OZN Trygve Lie ter noben član tajništva, ker je glavni tajnik tem prepovedal udeležbo na sprejemih sovjetskih delegatov, ker sovjetska delegacija ne priznava funkcije Trygve Liea.

KARLSRUHE, 28. — Zvezno ustavno sodišče se bo sestalo 9. decembra, da na javni razpravi prouči zahtevo predsednika republike, naj se izreče o ustavnosti nemško - zaveznških dogovorov.

PARIZ, 28. — Uradno poročajo, da bo general Ridgway 29. novembra odpotoval iz Pariza in obiskal čete, razmeščene v Severni Italiji. General Ridgway se bo v spremstvu članov svojega glavnega stana ustavil dva dni v Bolzanu, en dan v Cortini in en dan v Vidmu ter se bo 3. decembra ponovno vrnil v Pariz. Ridgwayevo potovanje predstavlja običajno inšpekcijo čet.

ŽENEVA, 28. — V soboto in nedeljo bo med ženevskimi ženškami izveden referendum, ki naj pokaže v koliko se švicarskemu ženskemu svetu zdi potrebno imeti volilno pravico. V Švici namreč ženske ne volijo in preteklo leto je vodja delavske stranke Leon Nicole predlagal že omenjeni referendum, da bi spoznali sodbo javnega mnenja o zanimivem vprašanju. Ankete se bodo lahko udeležile vse ženske ženevskega kantona v starosti nad 20 let. Teh je 73.900. Vpisanih volivcev v tem kantonu je trenutno 61.375.

LENTINI, 28. — Zaradi zastrupljenja s pokvarjenim mesom se je moralo zateči v bolnico 33 oseb. Policija je uvedla preiskavo.

NOVI DELHI, 28. — Uradno poročajo, da je indijski ministrski predsednik Nehru sprejel vabilo kraljice Elizabete, naj prisostvuje kronanju. Vabilu se je odzvala tudi Nehrujeva hči, ki bo spremljala očeta v London.

Ker bo naslednja konferenca ministrskih predsednikov Commonwealtha po kronanju, je zelo verjetno, da bo Nehru podaljšal bivanje v Londonu, zato da bi se tudi sam udeležil konference.

KAIRO, 28. — Egiptovski ministrski svet je na peturni seji včeraj proučeval vprašanje upravne reforme. Med posvetovanjem je bila določena upokojitev pomočnika bivšega kralja Faruka, maršala Omara Fatija in upravnika kraljevih garaž generala Mohameda Hilmi Huseina. Ministrski svet je nadalje odločil, da se odpusti 118 policijskih agentov in sprejel ostavke 33 policijskih častnikov, med katerimi je 8 visokih funkcionarjev v notranjem ministrstvu.

POSREČENA PREDPUSTNA POTEGAVŠČINA

Čilskih sedmorčk ni več

SANTIAGO DEL CILE, 28. — Ena najbolj kričečih šal, kar jih je bilo zabeleženih v zadnjih letih so si privoščili študentje iz Santiaga, ki so se za nekaj ur ponorčevali skorajda z vsem svetom. Današnji večerni listi (in ne med zadnjimi tržaški), so s krepkimi naslovi javili čitateljem, da je 32-letna Cilenka Carmen Molina v 1 uri in 35 minutah spravila na svet nič manj kakor sedem dekletc.

Kakor se je zvedelo nekaj ur kasneje, spada domislek čilskih študentov v okvir predpustnega časa in nima nikakega opravka z resnico. Ves dogodek pa se je odigral približno takole: neki moški se je v spremstvu neznane ženske oglasil pri babici v predmestju Santiaga ter ji zaupal, da bo «njegova žena» vsak čas rodila. Čez nekaj ur je babičina pomočnica pritekla na policijski komisariat in izjavila agentom, da se je rodilo sedem deklic in da so vse zdrave prav tako kakor mati. Na mah se je novica razširila po vsem mestu in mnogi predstavniki oblasti, med njimi neki senator in predsednik zdravniškega združenja, so pohiteli na dom babice. Toda vse obiskovalce je babica osebno ustavljala na vratih in jim izjavljala, da je primer zelo kočljiv in da je potreben popoln mir.

Toda po nekaj urah se je prav tako pri oblasteh kakor pri radovednežih pričel pojavljati dvom in ob koncu je bilo res ugotovljeno, da gre le za predpustno šalo. Vendar je bilo prepozno zadržati novico, ki so jo vse tiskovne agencije medtem že razširile po svetu.

Pomen nedeljskih volitev v Posarju

Vzdržnost volivcev bi lahko privedla do povratka Posarja k Nemčiji, kar bi spravilo v resno nevarnost načrte za ustanovitev evropske obrambne vojske

SAARBRUECKEN, 28. — Prihodnjo nedeljo bodo na majhnem ozemlju Posarja parlamentarne volitve. Volilna borba v tem kraju bi lahko imela pomemben vpliv na ves obrambni sistem Zapadne Evrope, čeprav bo volilo skupno le 640.000 volivcev. Končna odločitev bo imela dokajšen pomen v evropskem okviru, ako vzamemo v poštev, da predstavlja to ozemlje že dolgo dobo kamen spotike in nesporazumov med Nemčijo in Francijo.

970.000 prebivalcev Posarja, govorečih nemški jezik, je že od 1945. leta odrezanih od Nemčije. Obramba in gospodarstvo teh ljudi je tesno navezano na Francijo in državici načeluje filo-francoska vlada. Politične stranke, ki odkrito zahtevajo povratek k Nemčiji, so bile onemogočene. V znak protesta je vlada Zapadne Nemčije javno pozvala volivce, naj se izogibajo volišč. Ako bi nad polovica volivcev bojkotirala volišča, bi to pomenilo, da želi Posarje povratek k Nemčiji. Temu bi kajpada sledila francosko-nemška kriza, ki bi spravila v nevarnost načrte za ustanovitev evropske obrambne vojske, v kateri so upoštevane francoske in nemške divizije. Prav zaradi tega razloga spremljajo v evropskih prestolnicah in v Washingtonu posarske volitve z največjo pozornostjo.

Volitve je razpisal filo-francoski ministrski predsednik Hoffmann, da bi se nadomestil parlament, izvoljen 5. oktobra 1947. leta. Volitev se bodo udeležile samo štiri stranke. Tri od teh so odkrito naklonjene povezavi s Francijo in naknadni evropeizaciji ozemlja pod pokroviteljstvom evropskega sveta. To so krščanska - ljudska stranka ministrskega predsednika Hoffmanna, ki je 1947. leta dobila 51,2 odstotka glasov, social-demokratska stranka, ki je takrat dobila 32,8 odstotka glasov in nova demokratična stranka. Samo kominformisti, ki so 1947. leta dosegli 8,4 odstotka glasov, se javno zavzemajo za povratek Posarja k Nemčiji. Nadaljnje tri filonemške stranke, ki zahtevajo takojšen povratek Posarja k Nemčiji, je vlada razgnala. V volilno kampanjo so torej lahko posegli le s podtalno propagando, t. j. z nedovoljenimi letaki in listi, vtihotapljenimi iz Nemčije.

18. novembra je nemška zbornica odobrila resolucijo, ki obsoja volitve v Posarju in pravi, da Nemčija nikdar ne bo priznala v teh volitvah izvoljene vlade. Ob zaključku poziva resolucija volivce, naj se vzdržijo. Hoffmann in Francozi pa trdijo na drugi strani, da se Nemci protipostavno vmešavajo v notranje zadeve Posarja.

Kominformistično glasilo «Humanité», ki izhaja v Parizu, zatrjuje danes, da se mora Posarje vrniti Nemčiji. Poleg napadov na francosko vlado, obtožuje list tudi ZDA, da skušajo evropeizirati Posarje, ki naj bi jim služilo kot trajno sredstvo za pritisk na Nemčijo in Francijo.

Ministrski predsednik Posarja Hoffmann je danes izjavil, da bo njegova vlada z zadovoljstvom sprejela vsak nepristranski sporazum med Francijo in Nemčijo glede Posarja. Hoffmann je poudaril, da se je pred kratkim večkrat sestal s kanclerjem Adenauerjem in razpravljal z njim o kočljivem vprašanju.

Radio vzhodnega Berlina je pozval vse Nemce v Posarju, naj volijo za Nemčijo in za njeno enotnost. Radio je nadalje vabil volivce, naj podprejo kominformistične kandidate, češ da bodo s tem dosegli «združenje Nemčije in pravičen mir».

BERLIN, 28. — Glasilo bivših nacistov, ki so bili potem rehabilitirani, «National Zeitung» izhaja pod sovjetskim nadzorstvom in si prav gotovo ne bi smelo privoščiti vesti, objavljene danes pod naslovom «Albansko geslo». List je objavil naslednji tekst v albanskem jeziku: «Populi shquiptarevet do te li-ohet robujes se Stalinit» in dodal prevod: «Skipetarski narod se zahvaljuje velikemu Stalinu za osvoboditev». Neki berlinski čitatelj na francoskem področju Berlina pa je telefoniral listu, da pomeni — po njegovem znanju albanščine sodeč — objavljeno besedilo dobesedno: «Skipetarski narod se bo rešil Stalinovega suženjstva». Ko so se kasneje obrnili na oddelek za orientalske jezike pri berlinski univerzi, so ugotovili, da je čitatelj točno prevedel stavek.

WASHINGTON, 28. — Glasilo ameriškega letalskega združenja «Air Force» piše, da predstavlja nadzvočno letalo F-102 verjetno zadnje lovsko letalo, ki ga vodi pilot, ker bodo te vrste lovcev popolnoma nadomestili z radio-vodenimi letali.

KINO

V TRSTI

Rossetti. 16.30: «Naval Mongolov» A. Blyth, D. Ferrara.
Excelsior. 15.30: «Oči brez izraza».
Nazionale. 15.30: «Veliko nebo».
Fenice. 16.30: «Ranč Notorious», kraljica», K. Hepburn, Bogart.
Filodrammatico. 16.00: «Afriška ka nad usodo», S. Hayward.
Arcobaleno. 15.30: «Gospodovalka nad usodo», S. Hayward.
Astra Rojan. 16.00: «Jastrebi ne letajo», A. Steel, D. Sheridan.
Alabarda. 16.00: «Luisianski ribič», K. Grayson, M. Lanza.
Ariston. 16.00: «Glas v viharju».
Armonia. 15.30: «Rdeče srajce».
Aurora. 15.00: «Kupčija z belim blagom», E. Rossi Drago.
Garibaldi. 15.00: «Mornarjeva krivda», D. Bogarde.
Ideale. 16.00: «Grmeči morski volkovi», J. Wayne.
Impero. 15.45: «Poželenje», Marika Rôokk.
Italia. 16.00: «Ana», Silvano Mangano, V. Gassman, R. Vallone.
Viale. 16.00: «Mata Hari», G. Garbo, R. Novarro.
Kino ob morju. 15.30: «Salerno ob uri X», D. Andrews.
Moderno. 16.00: «Akcija Cicero».
Massimo. 15.30: «Dva tedna ljubezni», J. Powell, R. Montalban.
Savona. 15.00: «En dan v New Yorku», G. Kelly.
Secolo. 16.00: «Glasba in besede».
Ferroviario. 15.30: «Nedokončan ples», M. O'Brien.
Vittorio Veneto. 16.00: «Duša in srce», F. Tagliavini.
Azzurro. 16.00: «Frizer za gospe», Fernandel.
Belvedere. 16.00: «Ognjeni lokostrelec», B. Lancaster, V. Mayo.
Marconi. 16.00: «Zgodba črnoglavke», M. Berti, C. Gora.
Novo cine. 16.00: «Dvor kralja Artuja», B. Crosby.
Odeon. 16.00: «Dekleta s Spanskega trga», L. Bose, C. Greco.
Radio. 16.00: «Zapuščeni otroci».

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

SOBOTA, 29. novembra 1952

9.00 Ludwig van Beethoven: Simfonija št. 5 v c-molu op. 67. 9.30 Pionirji, mladi partizani. 13.00 Pisan spored lažje simfonične glasbe. 13.30 Poročila. 13.45 Pozdrav delovnih kolektivov. 14.30 Spored jugoslovanskih zborovskih skladb. 17.00 Križem po Jugoslaviji v narodni in umetni pesmi. 18.30 Pojo moški zbori. 19.00 Večerne vesti. 21.00 Večerni koncert. 21.30 Od sobote do sobote.

TRST II.

306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkestri. 12.45 Poročila. 13.00 Sramel kvintet in pevski duet. 13.30 Kulturni obzornik. 13.40 Zabavna glasba. 14.00 Poročila. 14.15 Ritmična glasba. 17.30 Plesna glasba. 18.15 Prokofjev: Aleksander Nevsky. 18.55 Respighi: Ples št. 2. 19.00 Pogovor z ženo. 19.15 Koncert sopranistke Otta Ondine. 19.35 Veseli ritmi. 19.45 Poročila. 20.00 Slavki iz znanih koncertov. 20.30 Sportna kronika. 20.40 Lahke melodije. 21.00 Malo za šalo — malo zaresnato priljubljene melodije. 22.00 Liszt: Koncert za klavir št. 2.

TRST I.

17.15 Sigfrid Geyer: «Zimski večer», igra v treh dejanjih. nato plesna glasba. 19.30 Nekaj ritmov. 21.30 «Pol stoletja tržaških popevk». 21.45 Mendelsohn: «Sen poletne noči». 22.30 Koncert pianista L. Lessona.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

8.00 Ob letošnjem dnevu republike. 8.10 Cestitke delovnih kolektivov. 9.10 Spored slovenskih nar. pesmi. 10.00 Dopoldanski simfonični koncert del jugoslovanskih avtorjev. 11.45 Pionirji pojo in igrajo. 12.30 Poročila. 12.40 Pesmi jugoslovanskih narodov. 15.10 Popularen popoldanski koncert. 16.30 Vasja Ocvirk: Petrolejka se zibije. 17.10 Igra orkester Radia Ljubljana. 17.45 Sprehod po Jugoslaviji. 18.15 Slovenska orkestralna glasba. 18.30 Oddaja za naše brate onstran meja. 19.00 Radijski dnevnik. 19.20 Lahka glasba domačih avtorjev. 20.00 Zunanje-politična oddaja. 20.10 Amaterski zbori, ansambli in solisti iz raznih krajev Jugoslavije pojo in igrajo

ŠPORTNI DNEVNIK

ZANIMIVI TEKMI ITAL. NOGOMETNE NEDELJE:

Roma-Inter
Udinese-Triestina

Glavna tekma italijanske nogometne nedelje bo Roma - Inter. V preteklem kolu sta obe enajstorici osvojili dve točki, rimski igralci celo na tujem igrišču. Vsakršna prognoza je nemogoča. Zlasti zaradi prisolvične nestalnosti enajstorice Interja. Obe moštvi bosta nastopili v najboljših postavah.

Včeraj smo že pisali o revoluciji v kozarcu vode, ki je zajela Neapelj po diskvalifikaciji 4 igralcev. V današnjih časopisih lahko berete naslove, kot n. pr.: «Politika tudi v športu?» Monarhist Lauro, predsednik kluba in župan mesta je naenkrat naredil sebe in svojo enajstorico za mučenike. Od cele zadeve ima največjo korist ravno on kot glavni delničar kluba zaradi visokih dohodkov na nedeljski tekmi proti Novari. Enajstorica Piole popolnemu Neaplju ne bi predstavljala nobene ovire in ljudje takega nogometa ne bi hoteli gledati. S štirimi rezervami je stvar drugačna. Mi, ki smo v nedeljo gledali Novaro v Trstu, vemo, da so neapeljski igralci kljub vsemu favoriti.

Triestina bo nastopila v Vidmu. Derby bližnjih sosedov vedno vleče. Po včerajšnjem treningu je trener Perazzolo sklical 12 igralcev, ki bodo v Cervinjanu počakali do tekme. Odpotovali so: Nuciari, Belloni, Valenti, Giannini, Feruglio, Invernizzi, Ispiro, Petagna, La Rosa, Soerensen, Boscolo in rezerva Dorigo, ki bi v primeru potrebe prevzel mesto Petagne.

Delno zanimiva je tekma Spal - Juventus, oziroma večji ali manjši odpor domačinov proti lanskim prvakom.

Koledar kolesarjev za 1953

ZUERICH, 28. — Mednarodna kolesarska zveza je izdelala koledar najvažnejših mednarodnih tekmovanj za leto 1953: 22. februarja: Sassari - Cagliari; od 10. do 15. marca: Pariz - Sinja obala; 19. marca: Milan - San Remo; 12. aprila: Pariz - Roubaix; 12. do 17. maja: «Po Belgiji»; 28. maja do 14. junija: Giro d'Italia; 17. do 24. junija: «Po Švici»; 1. do 26. julija: Tour de France; 30. avgusta: svetovno prvenstvo v Luganu; 25. oktobra: «Po Lombardiji»; 7. do 15. novembra: «Po Sredozemlju».

Diletanti: 11. do 13. aprila: «Po Luksemburgu»; 9. do 17. maja: «Po Belgiji»; 18. do 25. julija: «Po Avstriji»; 29. avgusta: Svetovno prvenstvo.

DUNAJ, 28. — Casiranghi je zmagal na mednarodnem prvenstvu Dunaja v sabljanju (floret). Na tekmovanju so sodelovali tekmovalci Jugoslavije, Avstrije in Italije.

Tako mi mislimo:

Atalanta - Como	1	x	
Fiorentina - Bologna	x	1	
Milan - Lazio	1		
Napoli - Novara	1		
Roma - Inter	x	2	1
Sompdoria - Pro Patria	1		
Spal - Juventus	2	x	
Torino - Palermo	1		
Udinese - Triestina	1	x	
Brescia - Vicenza	1		
Legnano - Genoa	1	2	x
Marzotto - Treviso	1		
Pisa - Empoli	1		
Catania - Monza	1	x	
Parma - Piacenza	1		

Primorski nogomet

Program nedeljskih tekem druge slovenske lige, primorska podzveza: Primorje - Železničar II (Nova Gorica), igrišče v Sežani ob 10. uri; Ilirija - Garnizija Ajdovščina, igrišče Sežana ob 13. uri; Mladost - Zarja, igrišče v Ajdovščini ob 14.30; Garnizija Vipava - Branik; Sežana - Pivka.

Prvi dan počitka na argentinski dirki

RIO CUARTO, 28. — 68 preostalih dirkačev, ki tekmujejo na kolesarski dirki «Po Argentini» je imelo danes prvi dan počitka. Porabili so ga predvsem za zdravljenje ran. Jutri je na vrsti 123 km dolga etapa na kronometer, ki pelje iz Rio Cuarta v Villa Mercedes.

Včerajšnja etapa je bila za nekatere evropske dirkače zelo naporna. Težko sta premagovala pot zlasti Italijan Bevilacqua in Francoz Lazarides, ki sta padla 15 km po startu in sta nato vozila sama med neurjem do cilja. Njuna naloga je bila posebno težka zaradi visoke povprečne brzine ostalih vozačev. Ta nezgoda kot tudi padci drugih vozačev, so se pripetili zaradi nenavadno močnega vetra. Slabo vreme je začelo motiti celo domačine, ki so vajeni na vroče in vlažno ozračje svoje domovine. V zadnjih dneh temperatura ni bila nikoli nižja od 20 stopinj, ob opoldanskih urah pa je dosegla 40 stopinj v senci.

Vedno bolj je jasno, da bo na tem tekmovanju največ lovorik poželo belgijsko moštvo. Včeraj so Belgijci začeli ofenzivo takoj po Venado Tuerto, 10 km pred ciljem pa sta se po predhodnem sporazumu odlepila od ostalih Ockers in Van Steenbergen in prišla sama na cilj. Edino Francozi bi lahko resno motili Belgijce. Italijani so demoralizirani, medtem ko so trije člani mešanega moštva Švica-Luksemburg odstopili (Aeschlimann, Noetzli, Goldschmidt). Nemce in Nizozemce moti vročina. Ugodno so presenetili domačini, predvsem Seviliano in Cavagliatto.

Do konca dirke je še 11 etap in lahko doživimo še mnogo sprememb.

Lestvica po prvih treh etapah: 1. Rik Van Steenbergen (Belgija) 15.24,3; 2. Stan Ockers (Belgija) 15.28,10; 3. Leandro Cavagliato (Argentina) 15.31,50; 4. Miguel Sevillano (Buenos Aires) 15.36,44; 5. Alex Close (Belgija) 15.41,27; 6. Dumberto Varisco (Buenos Aires) 15.46,55; 7. Charles Coste (Francija) 15.48,34; 8. Jorge Valmitjana (Buenos Aires) 15.48,49.

PO PETEM KOLU JUGOSL. ŠAHOVSKEGA PRVENSTVA

Tudi Gligorič med prvimi

BEOGRAD, 28. — Peto kolo jugoslovanskega šahovskega šampionata je dalo naslednje rezultate: Fuderer - Kržišnik 1-0. Ivkov - Pirc remi, Andrič-Nedeljkovič 1-0, Trifunovič - Rabar, prekinjeno v dobljenem položaju za belega, Božič - Vukovič remi, Trajkovič-Milič remi, Puc - Djaja prekinjeno, Djuraševič-Kriveč prekinjeno, Bogdanovič - Matanovič remi, Udovčič - Gligorič 0-1.

Stanje po 5 kolu: Gligorič, Pirc, Ivkov, Fuderer 3,5, Trifunovič 3 (1), Andrič, Milič 3, itd.

Z vseh vetrov

✪ *Med dvema angleškima nogometnima strokovnjakoma, novinarjem Ivanom Sharpejem in menažerjem Tomom Whittakerjem se je vnela burna debata. Sharpe hvali avstrijskega «letečega» srednjega krilca Ocwirka in trdi, da bi bilo dobro, ako bi tudi angleški srednji krilci prenehali biti senca srednjega napadalca in bi se včasih spravili tudi v ofenzivo. Whittaker pa odgovarja, da Ocwirk ni pravi srednji krilec in da ima številko 5 samo na majici, ker je za njegovim hrbtom drugi človek, ki igra «tretjega branilca», torej srednjega krilca v WM sistemu.*

✪ *Zakaj obiskujemo tekme? Iz statistike nekega belgijskega lista je razvidno, da samo 5 odstotkov gledalcev nogometnih tekem prihaja zaradi igre, 70 odstotkov pa ker jim je všeč, da zmaga domače moštvo. 10 odstotkom moških je obisk tekme pretveza, da lahko gredo v nedeljo na sprehod brez žene.*

Ženske: 80 odstotkov pride na tekmo samo za spremstvo moža. Dvema odstotkoma nežnega spola ugaja igra, trije odstotki so navdušeni za tega ali onega igralca. 10 odstotkov hoče zmago svojih, medtem ko je na 100 zastopnic kar pet izjavilo, da jim je všeč, ko se moški med seboj prepirajo.

✪ *V Braziliji so v slačilnicah nogometnih moštev postavili zaloge kisika, ki služijo igralcem v času odmora. Baje so možje na ta način ob začetku drugega polčasa kot prerojeni.*

✪ *Zagrebško moštvo v košarki Lokomotiva bo sodelovalo na mednarodnem turnirju v Amsterdamu, kjer bodo med drugim nastopili tudi PUC iz Pariza, DED iz Amsterdama in reprezentanca ameriške vojske iz Zahodne Nemčije.*

✪ *V ponedeljek odpotujejo na turnejo po Franciji in Italiji košarkarji Partizana. 3. decembra bodo nastopili Beograjčani v Milanu proti Borlettiju, tri dni kasneje v Lyonu proti ACBEL, v času med 6. in 13. decembrom pa bodo igralci Partizani odigrali tri tekme proti francoskim ekipam prve lige.*

✪ *Jugoslovanski boksarji Radničkog, ki gostujejo v Zahodni Nemčiji, so porazili pred dnevi v Solingenu istoimensko moštvo z rezultatom 15:5.*

✪ *V Hollywoodu bodo v kratkem začeli snemati film o življenju «črnega bombarderja» Joea Louisa. V filmu bodo nastopali pravi boksarji, med njimi tudi sam Louis, ki pa bo nastopal le v scenah, kjer boksa, v drugih ga bo nadomestil neki poklicni igralec. Nekdanji Louisovi nasprotniki Primo Carnera, Max Baer in tudi Rocky Marciano so že obljubili, da bodo nastopili v filmu in prikazali svoje borbe z Louisom.*

Charles Dickens

PICKWICKOVCI

147.

Prevedel prof. dr. Fr. Bradač

«In kolikokrat ste jo videli, gospod?»

«Kolikokrat?»

«Da, gospod Winkle, kolikokrat? In če boste želeli, vam bom ponovil to vprašanje dvanajstkrat zaporedoma, gospod.» In učeni gospod si je upri roke v bok ter se pomenljivo nasmehnil poroti.

Po tem vprašanju so se začeli vsi hudomušno spogledovati, kar je docela običajno v podobnih zadevah. Predvsem se je gospod Winkle izrazil, da ne more določno reči, kolikokrat je videl gospo Bardellovo. Potem so ga vprašah, ali jo je videl dvajsetkrat, nakar je odgovoril: «Seveda — in še večkrat.»

In nato so izpraševali, ali jo je videl stokrat — ali ne more li priseči, da jo je videl več ko petdesetkrat — ali: ne ve li, da jo je videl morda petinsedemdesetkrat in tako dalje; in rezultat je bil, da so ga spet opozorili, naj pazi ter se dobro na vse spomni. In ko so mu na ta način izmučili živce, so končali zaslišavanje:

«Prosim, gospod Winkle, ali se spominjate na svoj obisk pri obtoženem Pickwicku v stanovanju hiše gospe Bardellove tistega jutra v mesecu juliju?»

«Da, spominjam se.»

«Ali sta vas takrat spremljala prijatelja Tupman in Snodgras?»

«Da, bila sta z menoj.»

«Pa sta tukaj?»

«Da, sta,» je rekel gospod Winkle in se nadvse resno ozrl tja, kjer sta sedela njegova prijatelja.

«Prosim, pazite name, ne na svoje prijatelje,» se je oglasil gospod Skimpin in spet pomenljivo pogledal poroto. «Ti morajo izreči svojo besedo brez predhodnega dogovarjanja, če se niste morda že prej z njimi dogovorili (spet je pogledal poroto). In zdaj, gospod, povejte poroti, kaj ste videli, ko ste stopili tisto jutro v sobo obtoženza. Kar na dan, gospod, to moramo izvedeti prej ali slej.»

«Obtoženi gospod Pickwick je držal tožiteljico v naročju ter jo objemal okrog pasa,» je odgovoril gospod Winkle,» in tožiteljica se je zdela, da omedleva.»

«Ali ste slišali, kaj je govoril obtoženec?»

«Slišal sem, kako jo je imenoval dobro ženo, in slišal sem, kako jo je prosil, naj se pomiri, čes, kakšna je to situacija, če bi kdo prišel, in tako nekako v tem smislu.»

«In zdaj, gospod Winkle, imam samo še eno vprašanje in prosim, imejte v mislih nasvet milordov. Ali bi mogli priseči, da obtoženi Pickwick ni takrat rekel: ‚Moja draga gospa Bardellova, ste dobra žena; pomirite se že zaradi tega, zakaj do tega je moralo enkrat priti, ali sicer v tem smislu?'»

«Jaz — jaz ga nisem tako razumel, gospod,» je rekel gospod Winkle in strmel nad to bistroumno vezavo besed, ki jih je slišal. «Jaz sem takrat stal na stopnicah in nisem mogel jasno slišati, ampak vtisk...»

«Gospodje porotniki vas ne prosijo, da jim govorite o vtisku na vas, gospod Winkle,» je segel v besedo gospod Skimpin «Vi ste bili takrat na stopnicah in niste mogli jasno slišati, toda ali ne morete priseči, da Pickwick ni rabil teh besed, ki sem jih navedel? No torej?»

«Ne, tega ne morem,» je odgovoril gospod Winkle in gospod Skimpin je zmagoslavno sedel.

Zadeva gospoda Pickwicka se doslej nikakor ni ugodno razvijala, tako da jim ni bilo več treba skrbeti za to, da bi jo še poslabšali. Toda ker je bilo še nekoliko možnosti, postaviti jo v boljšo luč, se je dvignil gospod Phunky, da bi z navzkrižnimi vprašanji izvlekel kaj važnega iz gospoda Winkla. Ali mu je to uspelo, bomo takoj videli.

«Mislim, gospod Winkle,» je začel gospod Phunky, «da gospod Pickwick ni več mladenič.»

«O ne,» je odgovoril gospod Winkle, «je že dovolj star, da bi mogel biti moj oče.»

«Rekli ste mojemu učenemu prijatelju, da ga že dolgo poznate. Ali ste imeli kdaj vzrok, domnevati, da je mislil na ženitev?»

«Ne, nikoli,» je odgovoril gospod Winkle tako odločno, da bi bilo bolje, če bi ga gospod Phunky rajši poslal proč. Advokati poznajo dve vrsti strašno slabih prič, nepopustljive in preveč ustrežljive; in ravno gospod Winkle je bil tako nesrečen, da je zmerom padal iz ekstrema v ekstrem.

«Pojdem še dalje, gospod Winkle,» je nadaljeval gospod Phunky, mirno in viljudno: «Ali ste opazili kdaj v vedenju gospoda Pickiwicka proti drugemu spolu nekaj, kar bi vam vzbudilo slutnjo, da bi mislil v svojih letih še na ženitev?»

«Ne, gotovo,» je odgovoril gospod Winkle.

«In je bilo njegovo vedenje do žen vedenje moža, ki je dosegel precej visoko starost in je zadovoljen s svojim poklicem in z zabavo ter se vede do njih kakor oče do hčerke?»

«O tem ni najmanjšega dvoma,» je odgovoril gospod Winkle od srca. «To se pravi, — o da — gotovo.»

«Ali ne veste prav ničesar iz njegovega vedenja do gospe Bardellove ali druge žene, kar bi bilo količkaj sumljivo?» je še vprašal gospod Phunky in hotel že sesti, ker doktor Snubbin mu je že kimal.

«N-n-ne,» — je odgovoril gospod Winkle, «razen neke malenkosti, ki se brez dvoma lahko pojasni.»

Ko bi bil gospod Phunky takoj sédel, kakor mu je kimal doktor Snubbin, ali bi bil doktor Buzfuz ustavil to nepravilno zasliševanje takoj v začetku (toda ta je videl strah gospoda Winkla in je izračunal, da mu bo to v korist), bi ne bilo prišlo do tako žalostnega konca. V trenutku, ko so tiste nesrečne besede zletele gospodu Winklu iz ust, je gospod Phunky sedel in doktor Snubbin mu je brž rekel, da lahko odide; gospod Winkle je bil že pripravljen, pa ga je doktor Buzfuz zadržal.

«Ostanite, gospod Winkle, ostanite,» se je oglasil doktor Buzfuz. «Milord bo tako prijazen in vas bo vprašal, kaj je s tistim sumljivim vedenjem tega gospoda proti ženam, ki je dovolj star, da bi bil lahko vaš oče.»

«Slišite, kaj pravi učeni pravni zastopnik, gospod,» je opomnil sodnik in se obrnil k ubogemu, utrujenemu gospodu Winklu. «Opišite ta dogodljaj, ki ste ga omenili.»

«Milord,» je odgovoril od strahu se tresoči Winkle, «jaz — jaz bi to že najraje pustil.»

«To vam verjamem,» je rekel mali sodnik, «toda morate povedati.»

In tako je med globoko tišino gospod Winkle izjeljal, da je neznatna okolnost sumnje v tem, da so našli gospoda Pickwicka v spalnici dame ravno o polnoči, kar se je, misli, končalo s tem, da se je razdrla poroka dotične dame in je vsa zadeva prišla pred gospoda Nupkinsa, mirovnega sodnika mesta Ipswicha.»

(Nadaljevanje sledi)

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20. — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. — Za FLRJ za vsak